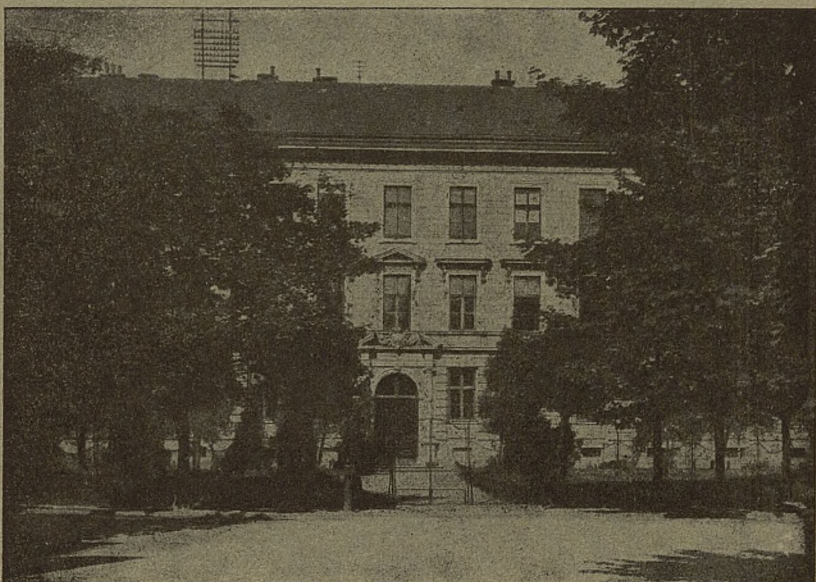
SPRAWOZDANIE

DYREKCJI GIMNAZJUM IM. JANA DŁUGOSZA

WE LWOWIE

ZA ROK SZKOLNY

1928/1929

WE LWOWIE

NAKŁADEM GIMNAZJUM IM. JANA DŁUGOSZA.

TŁOCZONO W DRUKARNI UNIWERSYTECKIEJ WE LWOWIE, UL. PIEKARSKA 3.

1929

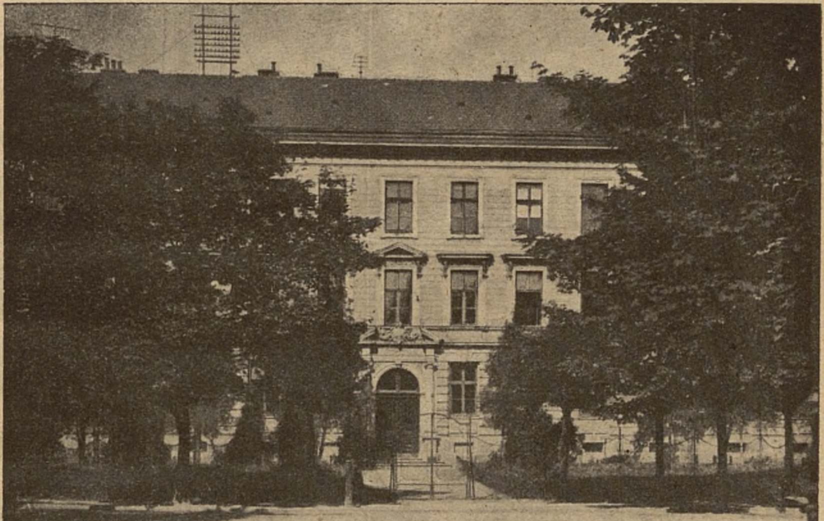
SPRAWOZDANIE

DYREKCJI GIMNAZJUM IM. JANA DŁUGOSZA

WE LWOWIE

ZA ROK SZKOLNY

1928/1929.

WE LWOWIE

NAKŁADEM GIMNAZJUM IM. JANA DŁUGOSZA.

TŁOCZONO W DRUKARNI UNIWERSYTECKIEJ WE LWOWIE, UL. PIEKARSKA 3.

1929.

Kilka uwag o oryginalności Georgik Wergilego.

Powszechnie utarte jest zdanie, że literatura rzymska jest naśladownictwem greckiej. Sąd ten ma uzasadnienie, gdyż Rzymianie w twórczości literackiej opierali się rzeczywiście na wzorach greckich. Lecz nie należy go brać w dosłownem znaczeniu, a przedewszystkiem nie można odnosić go do wszystkich dzieł literatury rzymskiej bez wyjątku. Niektóre jej utwory odznaczają się tak samodzielnem ujęciem rzeczy, wykazują swoistą ideologję i artyzm autora w takim stopniu, że niesprawiedliwością byłoby nie przyznać im nawet całkowitej oryginalności. Do takich utworów zaliczyć można śmiało Georgiki Wergilego.

1. Zależność Georgik od wzorów. Przed Wergilim istniała dość bogata literatura ziemiańska, tak grecka jak rzymska. Należą tu poetyckie dzieła: Hesioda Ἔργα καὶ ἡμέραι (Zajęcia i dni), Nikandra z Kolophonu Γεωργικά (O ziemiaństwie) i Μελισσουργικά (O pszczelnictwie)[1], prozaiczne dzieła greckie: Xenophonta Οἰκονομικός (O gospodarstwie domowem), Aristotelesa Αἱ περὶ τὰ ζῷα ἱστορίαι (O zwierzętach), Theophrasta Περὶ φυτῶν ἱστορίας i Περὶ φυτῶν αἰτιῶν (Systematyka i fizjologja roślin), wreszcie prozaiczne dzieła rzymskie: Catona *De agri cultura*, Varrona *Rerum rusticarum l. III*, Hygina *De agri cultura* i *De apibus*, oraz dzieła rolnicze Kartagińczyka Magona, przetłumaczone na język łaciński[2].

Z literatury tej korzystał Wergili, pisząc Georgiki. Służyły mu też jako źródła inne utwory poetyckie, greckie i rzymskie, które jużto podawały astronomiczne wiadomości, potrzebne rolnikowi, jużto traktowały o przyrodzie i wsi, jak Aratosa Φαινόμενα (O zjawiskach niebieskich), poemat astronomiczny Eratosthenesa Ἑρμῆς (Hermes)[3], Theokrita Εἰδύλλα (Sielanki), wreszcie poemat filozoficzny Lucretiusa *De rerum natura* (O istocie wszechrzeczy). Poeta, rozczytując się gruntownie w wymienionych dziełach, czerpał z nich wiadomości rzeczowe w zakresie ziemiaństwa, a nadto ulegał ich wpływowi pod względem techniki pisarskiej, jak niemniej pod względem frazeologicznym i stylistycznym podobnie, jak przyswoił sobie niejedną właściwość stylistyczną lub techniczną innych autorów, zwłaszcza poetów-epików (Homer, Apollonius

---

[1]) Z obydwóch dzieł Nikandra pozostały tylko fragmenty. — [2]) Dzieła Hygina i tłumaczenie dzieł Magona nie zachowały się. — [3]) Zachowane w fragmentach.

Rodyjski, Kallimach, Parthenios i inni). Taki stosunek Wergilego do wzorów poświadczają doniesienia starożytnych [1]), stwierdza to też nowoczesna krytyka, która z wielką skrupulatnością zestawiła wszystkie miejsca Georgik, przypominające innych autorów formą lub treścią [2]).

Na podstawie tej zależności uważa się dziś Georgiki jużto za utwór pozbawiony wszelkich cech oryginalności [3]), jużto przyznaje się im oryginalność w pewnym tylko stopniu [4]). Twierdzeń tych nie można uważać za słuszne i to tak ze stanowiska krytyki starożytnej jak dzisiejszej. Starożytna krytyka literacka, oceniając twórczość pisarza, nie przywiązywała do naśladownictwa żadnej wagi: autor mógł być zależnym od innych pisarzy pod względem tematowym, technicznym, ideologicznym czy stylistycznym, znajdował jednak uznanie, jeżeli tworzył dzieła prawdziwie artystyczne i wyrażał na nich piętno swego genjuszu [5]). Dzisiejsza zaś krytyka twierdzi, opierając się na własnych badaniach i świadectwach samych pisarzy, że każdy autor, nawet najznakomitszy, zależny jest od przeszłości i współczesności i ulega w swej twórczości wpływom obcym, oraz że naśladownictwa nie wykluczają bynajmniej oryginalności [6]). Nie można więc czynić Wergilemu żadnego zarzutu z powodu jego zależności od obcych autorów. Zależność pod względem techniki pisarskiej, stylistyki i frazeologji raczej policzyć mu trzeba za zaletę, gdyż pomogła mu rozwinąć własny język i styl poetycki oraz technikę pisarską przez wzbogacenie ich zdobyczami poprzedników. Co do zależności zaś treściowej, nie należy się z nią tak dalece liczyć, gdyż poeta nie brał żywcem, w dosłownem tłumaczeniu, potrzebnych mu miejsc z innych autorów, lecz oddawał rzecz w innem naświetleniu, w swój własny, oryginalny sposób [7]); nadto pochodzenie od obcych źródeł wielu miejsc Georgik jest bardzo wątpliwe, gdyż poeta mógł sam rzecz daną przedstawić, nie oglądając się wcale za źródłami; wszak jako gorący miłośnik wsi posiadał wielką znajomość zajęć wiejskich i bezwątpienia przeważnie własne wiadomości podał w swem dziele, na co wskazuje ta okoliczność, że wypowiada też pouczenia agronomiczne wprost od siebie [8]). Wszystkie miejsca Georgik, wykazujące wspólną treść, czy wspólne cechy stylistyczne, językowe lub techniczne ze źródłami, są raczej remi-

---

[1]) Zob. M. Schanz, *Geschichte der römischen Litteratur*, München 1911, II, s. 60. — [2]) Zob. M. Schanz, j. w., s. 61. — [3]) Por. P. Jahn, *Aus Vergils Dichterwerkstätte*, (Philol. 1904, s. 66). — [4]) Por. M. Schanz, j. w., s. 61, K. Morawski *Vergilius i Horatius*, Kraków 1916, s. 69 n., E. Norden, *Römische Litteratur* w Einleitung in die Altertumswissenschaft I 4, s. 51, T. Sinko *Wybór z dzieł Wergiljusza*, Lwów-Warszawa 1925, s. VII, A. Mancini, *P. Vergilio Marone, Le Georgiche*, Palermo-Roma 1926, s. XXI n. — [5]) Por. np. twórczość Horacego. — [6]) Por. W. Borowy, *O wpływach i zależnościach w literaturze*, Kraków 1921. — [7]) Por. Norden, j. w., s. 51, Mancini, j. w., s. XXV. — [8]) Por. *Georg.* I 193, 316, IV 125.

niscencjami poety, oczytanego w literaturze greckiej i rzymskiej [1]). Stąd, jak nie bierzemy za złe nowoczesnym poetom, gdy w dziełach swych wykazują echa treściowe czy stylistyczne, a nawet ideologiczne innych pisarzy, naśladownictwa zaś tego nie uważamy za ujmę dla ich twórczości i nie odważamy się z powodu niego odmawiać im oryginalności, tak samo na podobnych echach i reminiscencjach nie powinno się budować sądu o oryginalności Georgik. Kryterjów w tym względzie szukać należy gdzieindziej, a to w tem, co poeta dał w utworze z siebie w ujęciu rzeczy, w formie językowo stylistycznej, jakiego ducha, jaki nastrój wlał w całość mocą swego talentu, słowem w ich ideologji i artyzmie.

2. Ideologja Georgik. Wśród idei, jakim Wergili dał wyraz w Georgikach pod wpływem własnej duszy, własnego genjuszu, zajmuje pierwsze miejsce gorąca miłość ojczystego kraju [2]). Poeta w dziele tem ma na oku wyłącznie ojczyznę swą, Italję [3]): z pietyzmem maluje jej piękno, klimat i bogactwa; jeśli zaś mówi gdzie o krajach obcych, czyni to tylko dla celów porównawczych. Przed oczyma więc czytelnika przesuwają się italskie łany zbożowe, więcej i mniej urodzajne, ogrody, winnice, lasy i pastwiska, italskie miasta [4]), góry, jeziora i rzeki [5]), wiosna italska, budząca z niezwykłą siłą przyrodę do życia (II 323 n.), italskie lato, upalne, ale też nawiedzane nieraz nawalnicami (I 316 n., 107, 297 n.), zima italska, w okolicach północnych ścinająca wody lodami, a w południowych deszczowa (II 317 n., I 259), italska jesień piękna, ale i burzliwa (I 311), wreszcie italska flora i fauna [6]). Na szerokiem tle ziemi italskiej wyróżnia poeta swe strony rodzinne: mówi o spławności rzeki Padu, którą nazywa królową rzek,

---

[1]) Por. Schanz, j. w., s. 61. — [2]) Por. Goelzer H., *Virgile, Les Géorgiques* Paris (Société d'édition Les belles lettres), s. XX, Morawski, j. w., s. 71. — [3]) Por. Servius, *Commen. in Vergil.*, wyd. Thilo v. III fasc. 1, s. 129, Goelzer, j. w., s. XX. — [4]) Z miast italskich wymienione są w Georgikach: Acerrae, Ameria, Capua, Crustumium, Mantua, Neapol, Paestum, Rzym, Tarent (Oebalia); nadto jest tu (II 156) wzmianka o miasteczkach położonych malowniczo na stokach gór (obrazek charakteryzujący Italję). — [5]) Z gór nazwane są: Alburnus, Massicus, Taburnus, Vesuvius; z rzek: Anio, Clanius, Clitumnus, Galaesus, Mela, Mincius, Pad, Silarus i Tyber; z jezior Laris (Garda), Benacus (Como), Lucrinus i Avernus; morza obydwa: Adrjatyckie i Tyrrheńskie. — [6]) Ze zbóż występują tu: orkisz, pszenica, jęczmień, proso; z roślin strączkowych: wyka, łubin, fasola, bób i soczewica: z drzew i krzewów poza winną latoroślą i oliwką, których uprawą poeta głównie się zajmuje: buk, bukszpan, cis, cyprys, dąb, dereń, jawor, jesion, jeżówka, jodła, kasztan, lipa, leszczyna, lotos, łozina, mirt, palma, topola, wawrzyn, wiąz, wierzba; z drzew owocowych: grusze, jabłonie, śliwy, z jarzyn ogórki (poeta sadownictwem i ogrodnictwem nie zajmuje się bliżej); z kwiatów: fiołki, hiacynty, lilje, narcyzy i róże; ze zwierząt domowych: konie, krowy, woły, owce, kozy, psy i świnie, a z leśnych: dzik, kozica, jeleń i zając; z ptactwa wodnego i lądowego; nurek, łyska, gęś, orzeł morski, łabędź, jaskółka, żóraw, wrona, sowa, kruk, żołna, zimorodek, z owadów: pszczoła, mrówki i bąki (gzy).

(I 482), o astrach, rosnących obficie na brzegach rzeki Meli (IV 278), o szuwarach zalegających brzegi rzeki Mincius (III 15), o pastwiskach mantuańskich (II 198), wspomina o nieszczęściach rodzinnej Mantui, której w r. 40 weterani zabrali ziemię (II 198, infelix Mantua), a wreszcie miastu temu ślubuje złożyć w darze palmę zwycięstwa, jaką uzyska swym utworem (III 12 n.). Ziemię ojczystą nazywa poeta, mimo to że nie dostarcza kości słoniowej, balsamów, kadzideł, żelaza, bawełny i jedwabiu, błogosławioną przez bogów ze względu na łagodny klimat i obfitość pożytecznych płodów, zapewniających mieszkańcom spokój i szczęście. Mówi o niej zawsze z pietyzmem, ciepłem, miłością, oraz śpiewa na jej cześć hymn pochwalny (epizod II 136—176), zakończony entuzjastycznym okrzykiem:

> Salve magna parens frugum, Saturnia tellus,
> magna virum...

Obok rzewnego uczucia patrjotycznego bije z każdej niemal stronicy Georgik niezwykle głęboki sentyment dla przyrody. Wergili był człowiekiem cichym, stroniącym od zgiełku i tłumów, szukającym stale spokoju na łonie przyrody. Wszak młodość spędził na wsi w Andes pod Mantuą i później najchętniej przebywał w ustroniu wiejskiem w Kampanji. Wieś czarem swego piękna przemawiała do duszy jego rzewnej i uczuciowej silnie, a wślad za tem wyrobiło się u niego niezwykłe zrozumienie i odczucie wszelkich zjawisk przyrody. Pod wpływem takiego stosunku do przyrody poeta podniósł twory jej, martwe i żywe, do rzędu istot wyższych, które mają duszę, czują i myślą, posiadają prawa, według których same się kierują i pragną być przez drugich kierowanemi. Słowik rzewnie u niego zawodzi nad stratą piskląt, które wybrał mu z gniazda okrutny wieśniak (IV 511 n.); byk ubolewa nad śmiercią towarzysza, który padł przy wspólnej pracy na roli (III 515n.); kozy wracają same wieczorem z pastwiska do domu (III 316 n.); młoda latorośl nie lubi noża (II 369); wiatry myślą (I 462); słońce daje znaki (I 463); Cithareon woła (III 43); byk, zwyciężony przez rywala, przygotowuje się z całą premedytacją do odwetu (III 224 n.); konie wyścigowe narówni z woźnicami pożądają zwycięstwa i sławy (III 102, 112); z nadchodzącą wiosną ziemia sama domaga się, aby rolnik rzucił w jej łono ziarno (II 324), pszczoły zaś żyją i rządzą się jakby jakieś społeczeństwo ludzkie (IV 149 n.). Słowem ziemia, góry, skały, lasy, drzewa, wody, zwierzęta i rośliny tchną tu życiem, mają swą wolę, myśl i uczucie.

Dalej uwydatnia poeta w Georgikach właściwości, cechujące duszę rzymską. Energja, łamiąca wszelkie przeszkody i trudności — rys charakteru rzymskiego najwybitniejszy — wybija się tu na plan pierwszy. Poeta zaznacza, że uprawa ziemi i wszelkie gospodarstwo wiejskie wymagają

wielkiej troskliwości, zapobiegliwości i wytrwałości. Wieśniak — uczy — musi wytężać wszystkie siły duchowe i fizyczne, aby zwalczać przeciwności, które stwarza mu przyroda; musi baczyć na jakość ziemi, którą uprawia, i czynić ją przez zabiegi coraz doskonalszą (I 50 n.); musi przy pracy obserwować słońce, księżyc i gwiazdy (I 252 n., 335 n., 424 n., 438 n.), zapobiegać skutkom posuchy (I 107 n.) i deszczów (I 113 n.), a przedewszystkiem stale i wytrwale pracować nietylko we dnie i wieczorami (I 291 n.), ale nieraz nawet nocą (żęcie, kośba, I 287 n.). Na spoczynek przeznaczyć sobie może tylko dni świąteczne, a przedewszystkiem zimę (II 527 n., I 300 n.), ale i te tylko częściowo, gdyż i w zimie czekają go pewne, jakkolwiek niewytężające zajęcia (I 259 n., 305 n.), a także w dni świąteczne wypadnie mu wykonać niejedną czynność gospodarczą (I 268 n.). Obowiązek wytrwałej pracy akcentuje poeta bardzo często, ujmuje zaś go w prawdziwy rzymski sposób najwyraźniej dwukrotnie, raz, gdy mówi, że ziemi trzeba rozkazywać:

iuvat arva . . . . qui . .
Exercetque frequens tellurem atque imperat arvis (I 99),

drugi raz, gdy poucza, że rolnik powinien poskramiać drzewa, których uprawą się zajmuje:

Scilicet omnibus (arboribus) est labor impendendus et omnes
Cogendae in sulcum ac multa mercede domandae (II 61 n.).

W związku z tem wywodzi poeta, że praca jest warunkiem rozwoju kultury ludzkiej, postawionym przez bogów, a równocześnie poddaje poniekąd krytyce baśń o wieku złotym, w którym panowała zupełna bezczynność (I 121—159). Wreszcie niejako na potwierdzenie, co znaczy wytrwałość w pracy, opowiada o pewnym starcu korycyjskim, który kilkumorgowe pustkowie w okolicy Tarentu zamienił w tak wspaniałe gospodarstwo ogrodniczo-pszczelnicze, że czuł się jak król bogatym, a wróciwszy późno wieczorem po ukończeniu dziennej pracy do domu, zasiadał do stołu zastawionego obficie pokarmami, które go nic nie kosztowały (IV 125—148).

Prócz energji w pracy podnosi poeta także inne cechy charakteru rzymskiego, jak skromność, poprzestawanie na małem, zadowolenie z tego, co ziemia przynosi (II 500 n.), czystość obyczajów (II 523 n.), przywiązanie do ziemi ojczystej (II 503 n.) i zdolność poświęcenia się dla jej dobra (II 167 n.).

Dotyka też Wergili w Georgikach spraw religijnych. I tu stanowisko jego jest samodzielne, rzymskie. Mówi wprawdzie często o bóstwach greckich, od czego nie mógł się uchronić jako wybitny reprezentant kultury helleńsko-rzymskiej w dziedzinie poezji, ale z lubością zwraca się do bóstw rodzimych (I 498 n.: di patrii, indigetes, Vesta, Pales, Silvanus, Ceres, Liber, Romulus). W szczególności, przeciwnie aniżeli Lucretius, uczy starorzym-

skiej wiary w bogów, w ich życzliwość i troskliwość wobec ludzi. Bogowie — powiada — pozwolili z łaski swej zamieszkać człowiekowi w strefie umiarkowanej (I 237 n.), gdzie możliwy jest jego rozwój; nauczyli go pracować i przez pracę wznosić się na coraz dalsze wyżyny kulturalne (I 121 n.); sprawili, że człowiek umie położeniem gwiazd, księżyca i słońca kierować się w swych zajęciach gospodarskich (I 353 n.); na pilnego rolnika łaskawem okiem spogląda Cerera (I 94 n.); bogowie opiekują się niwami i zsyłają ziemi ożywcze deszcze (I 21 n.). Za to wszystko — zaznacza wkońcu — trzeba bogów czcić i ofiary im składać (I 338 n., II 393 n.).

Wplata nadto Wergili w treść Georgik echa dziejów rzymskich wogóle, a zwłaszcza echa współczesnych stosunków oraz nastrojów politycznych i społecznych — w granicach, odpowiadających treści dzieła. Jako gorący wielbiciel przeszłości Rzymu wychwala czasy dawne, kiedy to w Italji kwitło rolnictwo, Rzymianin uprawiał ziemię z pietyzmem, wiódł życie skromne, twarde i bogobojne, i akcentuje tę prawdę historyczną, że tylko cnotom obywateli Rzym zawdzięcza wzrost swej potęgi politycznej:

Hanc olim veteres vitam coluere Sabini,
Hanc Remus et frater: sic fortis Etruria crevit
Scilicet et rerum facta est pulcherrima Roma (II 532 n.)

Dotyka dalej z żalem wojen domowych i zewnętrznych, które od śmierci Cezara nękały państwo i podkopywały rolnictwo:

tot bella per orbem,
Tam multae scelerum facies: non ullus aratro
Dignus honos, squalent abductis arva colonis
Et curvas rigidum falces conflantur in ensem (I 505 n.).

W ten sposób już w początkach swej pracy nad Georgikami[1]), a więc w czasie, kiedy końca walk wewnętrznych i zewnętrznych jeszcze nie można było przewidzieć, poeta wyraził własną i całego społeczeństwa rzymskiego tęsknotę za normalnemi stosunkami pokojowemi. Nie brak też obrazu nastrojów społeczno-politycznych z lat późniejszych. Dalsze wypadki dziejowe, jak pokonanie Sextusa Pompeiusa (r. 36), usunięcie Lepida z triumwiratu (r. 36), pomyślne walki Octaviana w Alpach i Illyrji (35-33), klęska i śmierć Antoniusa (r. 31), pomyślne walki na Wschodzie, a zwłaszcza korzystne układy z Parthami (r. 30), budziły w Rzymianach nadzieję, że wojny wnet się skończą i zapanuje w państwie tak bardzo upragniony przez wszystkich pokój: oczy też społeczeństwa

[1]) Według starożytnych komentatorów pracował Wergili nad Georgikami lat 7. Badania w kierunku dokładnego oznaczenia czasu powstania tego dzieła naprowadzają na lata 37/6-30/29. Por. Schanz, j. w., s. 55, Morawski, j. w., s. 65.

rzymskiego zaczęły się zwracać ku Octavianowi jako opatrznościowemu mężowi, który jedyny mógłby zaspokoić jego pragnienia. Wówczas poeta w gotowe już niemal Georgiki, w r. 30 albo nawet z początkiem r. 29 [1]), wtrącił ustępy, w których podnosi zasługi Octaviana, wyraża dlań cześć i uwielbienie, dając w ten sposób wyraz nastrojom politycznym, jakie panowały w Rzymie po bitwie pod Actium, kiedy Octavianus sam już pozostał u steru państwa. Poeta stawia go w rzędzie bogów (I 24—42), wymienia go wśród bohaterów rzymskich obok Deciusów, Mariusów, Camillów i Scipionów (II 169 n.), wspomina o jego zwycięstwach w Azji (II 171 n.), wreszcie zapowiada w sposób alegoryczny napisanie na jego cześć epopei, zaznaczając, że po ukończeniu Georgik zbuduje dla niego w pobliżu Mantui nad rzeką Mincius wspaniałą świątynię, upiększoną plastycznemi ozdobami, przedstawiającemi jego zasługi (III 16—39); czyni zaś to wszystko powodowany troską o dobro ojczyzny, a szczególnie o stan rolnictwa rzymskiego, jak wynika ze słów, skierowanych do Octaviana w inwokacji ks. I w. 40 n.:

Da facilem cursum atque audacibus adnue coeptis
Ignarosque viae mecum miseratus agrestes
Ingredere et votis iam nunc adsuesce vocari [2]).

W związku ścisłym z ideą społeczno-polityczną Georgik pozostaje ich t e n d e n c j a. Jest ona bezsprzecznie społeczno-polityczna [3]). Poeta pragnął swem dziełem wpoić w społeczeństwo rzymskie swój własny sentyment dla ziemi ojczystej, rozbudzić w niem zamiłowanie do zajęć na roli i upodobanie do dawnych cnót rzymskich, oraz przekonać je, że tylko pod opieką Octaviana zapanować może szczęście w ojczyźnie. Tendencja ta zgodna jest z późniejszemi planami Octaviana, które zmierzały do podniesienia Rzymian z upadku moralnego, spowodowanego wojnami, i zwrócenia ich do zajęć pokojowych, a wśród nich przedewszystkiem do rolnictwa. Poeta jednak wyraził ją niezależnie od zamysłów Octaviana; w czasie bowiem, kiedy pisał Georgiki, Octavian nie nosił się jeszcze wcale z żadnemi planami reformatorskiemi, gdyż zajęty był stale wojnami i nie mógł jeszcze przewidzieć ostatecznego rozwikłania się politycznych spraw rzymskich. Nastąpić to mogło dopiero po powrocie jego ze Wschodu (r. 29); ale wówczas Georgiki były już gotowe [4]). Tendencja więc dzieła wyszła tylko z natchnienia poety.

Zauważyć należy nakoniec, że Georgiki mają p i ę t n o w y b i t n i e r z y m s k i e. Wyraził je poeta już przez to, że mówi o zajęciach wiejskich na ziemi italskiej, kreśli uczucia

---

[1]) por. Mancini, j. w., s. XV. — [2]) Por. J. Wageningen, *De Vergili Georgicis*, diss., Utrecht 1888, s. 112, Mancini, j.w., s. 8. — [3]) Por. Mancini, j.w., s. XIII, Morawski, j. w., s. 65, Sinko, j. w., s. II. — [4]) Por. Schanz, j. w., s. 55.

religijne i moralne dobrego Rzymianina, dotyka spraw historycznych, społecznych i politycznych Rzymu. Niemało też podnoszą charakter rzymski dzieła uwagi i myśli, które odpowiadają wyłącznie stosunkom rzymskim. Tak np. poeta podaje wskazówki, jak należy tresować konie, przeznaczone do celów wojskowych (III 179 n.); wspomina, że ze szczeciny kóz cynifijskich sporządza się płaszcze żołnierskie i okrycia dla machin oblężniczych (III 311 n.), że z mirtowych gałęzi wyrabia się włócznie, z cisowych łuki, a z drzewa olchowego buduje się okręty (II 447 n. 451 n.). Koczowniczy pasterz lybijski, który z całym swym dobytkiem przenosi się z miejsca na miejsce, nasuwa mu obraz żołnierza rzymskiego, objuczonego tobołami (III 343 n.), a winna latorośl, zasadzona w winnicy in quincuncem, obraz kohorty, ustawionej w ten sam sposób do walki (II 276 n.).

3. Artyzm Georgik. Wergili okazał się wielkim mistrzem nietylko w tem, że z treścią prozaiczną swego dzieła potrafił złączyć w harmonijną całość wyższe idee, lecz także w ułożeniu zebranego materjału oraz w języku i stylu. Układ Georgik jest bardzo zręczny. Jest w nich mowa pokolei o uprawie roli (ks. I). drzew (II ks.), o hodowli bydła (III ks.), o pszczelnictwie (IV ks.). Już przez sam podział materjału, pozwalający przechodzić od niższych zjawisk przyrody do coraz wyższych, wlał poeta w utwór wiele życia. Na tem jednak nie poprzestał. Dla nadania mu jeszcze większego ożywienia, postarał się o urozmaicenie treści. W tym celu, idąc śladami Lucretiusa [1]), zaopatrzył poszczególne księgi we wstępy, w których prosi odpowiednie bóstwa o pomoc w przedsięwzięciu, a w toku treści agronomicznej umieścił dość liczne epizody, w których kreśli — zawsze w najściślejszym związku z ogólną treścią — obrazy przyrody, albo wypowiada w odniesieniu do ziemi ojczystej własne uczucia i myśli: uwaga o początkach pracy (I 121-154), niezwykłe znaki po śmierci Caesara (I 466 n.), modlitwa za Octaviana (I 498 n.), pochwała Italji (II 136 n.), pochwała życia wiejskiego (II 458 n.), wyścigi konne (III 103 n.), walka byków (III 219 n.), życie pasterzy w mroźnej Scythii i gorącej Lybii (III 339 n.), gospodarstwo starca korycyjskiego (IV 125 n.). Układ ten, dzięki któremu czyta się Georgiki z coraz większem zajęciem [2]), jest wyłączną własnością poety. Nie wzorował się Wergili pod tym względem wcale na swych poprzednikach. Nie wziął układu od Hesioda, którego poemat, wyrosły na tle sporu z bratem Persesem, zawiera w jednej księdze pouczenia, wystosowane do przeciwnika, aby się nie procesował, lecz pracował, a ponadto uwagi o za-

[1]) Por. Morawski, j. w., s. 71, Norden, j. w., s. 51. — [2]) Por. Schanz, j. w., s. 63, 109.

jęciach rolnika i żeglarza oraz zbiór sentencyj [1]). Nie poszedł też za Nikandrem, którego Georgiki, ujęte najprawdopodobniej w dwóch księgach [2]), były, jak wszystkie utwory aleksandryjskiej epoki, suchem zestawieniem rzeczowego materjału [3]) — ani wreszcie za autorami prozaicznemi.

Również swoistemi drogami szedł Wergili w dziedzinie językowo-stylistycznej. Ma on we wszystkich swych dziełach swój własny język i styl [4]), który mu podyktowały wrodzone zalety. Niezwykła dbałość o piękno formy, czuły zmysł estetyczny nie pozwoliły mu stosować w pracy literackiej dotychczasowego języka poetyckiego: stworzył wiec przy usilnej pracy [5]) nowy język, nowy styl, który służył następnym pokoleniom jako wzór w poezji opisowej. Wspaniały dobór słów, śmiałość wyrażenia, naturalna, jasna i przejrzysta budowa zdań i okresów, pięknie sformułowane porównania, przenośnie, zabarwienie retoryczne i wszelkie inne środki poetyckiej okrasy, częstokroć wychwytane z zasobu innych poetów, wreszcie heksametr płynny i gładki — oto cechy formy językowo-stylistycznej naszego poety. Piękny ten język i styl widzimy we wszystkich jego utworach, ale najwyraziściej występuje on właśnie w Georgikach [6]). Wpłynęło na to nadzwyczajne umiłowanie przez poetę przyrody: ono kazało mu szukać jak najszlachetniejszej formy dla przedstawienia obrazów z jej życia.

Na wyjątkową uwagę zasługuje w stylistyce Georgik niezwykła plastyczność przedstawienia rzeczy. Poeta kreśli wszystko, czy mówi o zajęciach na roli, czy o zjawiskach przyrody, tak przejrzyście, że opowiadanie układa się w myśli czytelnika w obrazy. Nieraz też przedstawia rzecz z taką plastycznością, że sam stwarza piękny obrazek z życia wiejskiego lub z życia przyrody. Takich miniatur, nakreślonych z wielkim zmysłem malarskim, mamy w Georgikach bardzo wiele [7]). Znajdują się one w epizodach, ale nie brak ich także w toku pouczeń agronomicznych. Jak żywy np. mamy obrazek, przedstawiający udanie się wieśniaka do miasta i powrót do domu:

Saepe oleo tardi costas agitator aselli
Vilibus aut onerat pomis: lapidemque revertens
Incusum aut atrae picis massam urbe reportat (I 273 n.);

[1]) Por. Goelzer, j. w., s. XII. — Różnicę między układem Georgik Wergilego a utworu hesiodowego widzieli też starożytni; por. Servius, j. w., s. 128. — [2]) Por. Wageningen, j. w., s. 110. — [3]) Por. Goelzer, j. w., s. XIII, Norden, j. w., s. 51. — [4]) Por. Schanz j. w., s. 62, Morawski, j. w., s. 71, Goelzer, j. w., s. XXI n., Norden, j. w., s. 51. — [5]) Z powodu wielkiej dbałości o formę pracował W. długo nad swemi utworami: 10 eklog pisał 3 lata, Georgiki lat 7, Eneidę lat 11. — [6]) Por. Schanz. j. w., s. 62, 109. — [7]) Por. Mancini, j. w., s. XXIV, Norden, j. w., s. 51.

albo obraz bydła, uciekającego przed bąkami:

Plurimus Alburnus volitans, cui nomen asilo...,
Asper, acerba sonans, quo tota exterrita silvis
Diffugiunt armenta; furit mugitibus aether
Concussus silvaeque et sicci ripa Tanagri (III 147 n.).

Jak plastycznie opisana jest tu nawalnica:

Saepe etiam immensum caelo venit agmen aquarum
Et foedam glomerant tempestatem imbribus atris
Collectae ex alto nubes; ruit arduus aether
Et pluvia ingenti sata laeta boumque labores
Diluit; implentur fossae et cava flumina crescunt
Cum sonitu fervetque fretis spirantibus aequor (I 322 n.).

Nawet zwykły przepis rolniczy ujęty jest nieraz w piękny obraz przyrody, jak np. przepis nawadniania ziemi:

Et cum exustus ager morientibus aestuat herbis,
Ecce supercilio clivosi tramitis undam
Elicit. Illa cadens raucum per levia murmur
Saxa ciet scatebrisque arentia temperat arva (I 107 n.).

Powyższe cechy stylu Wergilego wraz ze stosowaną często pewnego rodzaju personifikacją zjawisk przyrody [1]) tworzą z Georgik dzieło, pełne życia i poetyckiego czaru: czytając je, ma się wrażenie, że czyta się nie dzieło o ziemiaństwie, lecz jakąś epopeję przyrodniczą. Tak pięknie nie śpiewał o ziemiaństwie żaden poeta przed Wergilim, ani po nim [2]).

Wergili — jak widzimy — przelał w Georgiki całą treść swej duszy: swą gorącą miłość ojczyzny, nadzwyczajne umiłowanie przyrody, swą wrażliwość i rzewność oraz wielki smak estetyczny. Przez to okazał się w wysokim stopniu samodzielnym i twórczym poetą. Georgiki więc jego mają wszelkie cechy oryginalności: są one najlepszym utworem jego i jednem z najcelniejszych dzieł literatury rzymskiej mimo to, że pobrzmiewają w nich dość często obce echa treściowe i stylistyczne.

Jan Szczepański.

We Lwowie w maju 1929.

---

[1]) Por. s. 6. — [2]) Por. Mancini, j. w., s. XXVII.

I. Skład Grona nauczycielskiego

przy końcu roku szkolnego 1928/29.

1. **Śmiałek Wincenty,** dr. filozofji, dyrektor, członek czynny Towarzystwa Naukowego we Lwowie, współpracownik Komisji Filologicznej Akademji Umiejętności w Krakowie, członek Rady Szkolnej Miejskiej i jej Wydziału Wykonawczego, wiceprezes Towarzystwa Zabaw Ruchowych.

2. **Grechowicz Adam**, profesor, opiekun kl. III, uczył od 11/9 j. pol. w II b$_4$, III$_4$, IV b$_3$, V b$_3$, VI$_3$, hist., w II b$_2$, tyg. godz. 19.

Hołubowski Jan, nauczyciel, porucznik rez. W. P., uczył gimnastyki w I a$_2$, I b$_2$, II a$_2$, II b$_2$, III$_2$, IV a$_2$, IV b$_2$, V a$_2$, V b$_2$, VI$_2$, VII$_2$, VIII$_2$, prowadził gry i zabawy$_5$, tyg. godz. 29.

Kaczorowski Stanisław, dr. filozofji, profesor, czynny członek Pol. Tow. Filoz., opiekun kl. I a, uczył mat. w I a$_4$, II a$_3$ (od $^1/_{10}$), IV a$_3$, IV b$_3$, V a$_3$, VI$_3$, prop. fil. w VII$_2$, VIII$_2$, tyg. godz. 23 (do $^{30}/_9$ godz. 20).

Kucharski Władysław, profesor, b. kierownik pryw. gimnazjum w Borszczowie, pryw. gimn. żeń. Sacré Coeur we Lwowie, b. dyr. Zakładu sierót fund. hr. St. Skarbka w Drohowyżu, b. redaktor podręczników szkol. wydawn. Ossolineum, honorowy członek Koła Historyków Uniw. J. K., redaktor naczelny czasopisma „Skaut“, opiekun kl. VII, uczył hist. i geogr. w IV a$_5$, V a$_5$, VII$_3$, VIII$_3$, geogr. w II a$_2$, tyg. godz. 18.

Łopuszański Mieczysław, nauczyciel, b. asystent U. J. K., ppor. rez. W. P., zawiadowca gab. przyr., opiekun kl. II b, uczył przyr. w I a$_2$, I b$_2$, II a$_3$, II b$_3$, VI$_4$, od $^1/_{10}$ także w III$_3$ i VII$_2$, mat. w II b$_3$, (do $^{30}/_9$ także w II a$_3$), tyg. godz. 22 (do 30/9 godz. 20).

Mordawski Szymon, profesor, b. kierownik pryw. gimn. żeń. Sacré Coeur we Lwowie, pryw. gimnazjum żeń. im. A. Mickiewicza we Lwowie, zawiadowca bibljoteki nauczycielskiej i bibljoteki niemieckiej uczniów, opiekun kl. VIII, uczył j. niem. w IV a$_4$, V a$_4$, VII$_3$, VIII$_3$, geogr. w I a$_2$, I b$_2$, tyg. godz. 18.

Mudrak Antoni, nauczyciel, sekretarz Dyrektora i Rady Pedagogicznej, opiekun kl. V b, uczył w I półr. j. łac. w III$_5$, V b$_5$, greckiego w V a$_5$, VI$_5$, tyg. godz. 20 + 6, w II półr. pisma w I b$_2$ zamiast j. gr. w VI$_5$, tyg. godz. 17 + 6.

Pilch Stanisław, dr. filozofji, profesor, kpt. rez. W. P., współpracownik Komisji Filologicznej Akademji Umiejętności

w Krakowie, przybrany członek Towarzystwa Naukowego we Lwowie, przewodniczący Sekcji Filol. Lw. Koła T.N.S.W., sekretarz Pol. Towarzystwa Filologicznego, zawiadowca gabinetu archeologicznego w II półr., opiekun kl. V a, uczył j. łac. w V a$_5$, VIII$_5$, gr. VII$_5$, niem. II a$_4$, tyg. godz. 19.

Pola Gerard, profesor, porucznik rez. W. P., opiekun kl. IVb, uczył j. niem. w II b$_4$, III$_4$, IV b$_4$, V b$_4$, VI$_4$, tyg. godz. 20.

Przeździecki Stanisław, profesor, zawiadowca gabinetu hist.-geogr., kierownik orkiestr szkolnych, opiekun kl. VI, uczył hist. i geogr. w III$_4$, IV b$_5$, V b$_5$, VI$_3$, geogr. w II b$_2$, tyg. godz. 19.

Radnicki Zygmunt, nauczyciel, por. p. r. W. P., zawiadowca gab. rysunkowego, kierownik kółka L. O. P. P. i warsztatu stolarskiego, opiekun drużyny harcerskiej, uczył rysunków i pracy ręcznej w I a$_3$, I b$_3$, II a$_2$, II b$_2$, III$_2$, IV a$_2$, IV b$_2$, V a$_2$, V b$_2$, pisma w I a$_2$, w I półr. także w I b$_2$, prowadził hufiec szkolny p. w. $_4$, tyg. godz. 22+4 (w I półr. 24+4).

Skulski Ryszard, dr. fil., profesor, por. p. r. W. P., sekretarz Twa Literac. im. A. Mickiewicza, uczył j. pol. w II a$_4$, IV a$_3$, Va$_3$, VII$_4$, VIII$_4$, nadto w I półr. hist. w II a$_2$, tyg. godz. 18 (w I półr. g. 20).

Strutyński Kazimierz, profesor, kapitan p. r. W. P., zawiadowca gabinetu fizykalnego, uczył mat. w I b$_4$, III$_3$ (od $^1/_{10}$), V b$_3$, VII$_2$, VIII$_2$, fiz. VII$_3$, VIII$_4$, tyg. godz. 21 (do $^{30}/_9$ godz. 18).

Szczepański Jan, profesor, major p. r. W. P., b. dyrektor pryw. gimnazjum i liceum Olgi Filippi, pryw. gimnazjum i liceum SS. Nazaretanek, bursy im. T. Kościuszki, lektor j. łac. na Uniwersytecie Jana Kazimierza, członek Komisji Kwalifikacyjnej dla N. Szk. Śr. przy K. O. S. L., wiceprezes Koła Lwowskiego Pol. Tow. Filol., zawiadowca gabinetu archeologicznego w I półr., uczył w I półr. j. łac. VI$_5$, VII$_5$, gr. VIII$_6$, tyg. godz. 16; w II bawił na urlopie (KOSL. $^{12}/_1$ 29 Nr. II-87).

Szczerbański Mikołaj, profesor, uczył od $^1/_2$ j. łac. w VI$_5$, VII$_5$, gr. VI$_5$, VIII$_6$, tyg. godz. 21.

Szmyd Franciszek, nauczyciel, kierownik warsztatu introligatorskiego, opiekun kl. I b, uczył j. łac. w I b$_5$, II b$_5$, IV b$_5$, hist. w I a$_2$ I b$_2$, tyg. godz. 19.

Ks. Szmyd Gerard, dr. teologji z prawem noszenia Rokiety i Mantolety, odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, profesor, kapelan SS. Karmelitanek Bosych, prezes Zarządu Oddz. Lw. Związku Harcerstwa Polskiego, uczył rel. rzym. kat. w I a$_2$, I b$_2$, II a+b$_2$, III$_2$, IV a$_2$, IV b$_2$, V a+b$_2$, VI$_2$, VII$_2$, VIII$_2$, śpiewu kość. (nadob.) w 1 oddz.$_2$ i wygłaszał egzorty w niedziele i święta, tyg. godz. 22.

Terner Eljasz, nauczyciel, uczył rel. mojż. wspólnie z gimnazjum XI w I$_2$, II$_2$, III$_2$, IV$_2$, V$_2$, VI$_2$, VII$_2$, VIII$_2$, a nadto w gimnazjum XII$_6$, tyg. godz. 22.

Wierzbicki Franciszek, nauczyciel, zawiadowca bibljoteki polskiej uczniów, opiekun kl. II a, uczył j. łac. w II a$_5$, gr. IV a$_5$, IV b$_5$, V b$_5$, tyg. godz. 20.

Wiśniewski Bolesław, nauczyciel, zawiadowca bibljoteki podręczników szkolnych, opiekun kl. IV a, uczył j. pol. w I a$_4$, I b$_4$, j. łac. w I a$_5$, IV a$_5$, w II półr. nadto hist. w II a$_2$, tyg. godz. 20 (w I półr. godz. 18).

3. **Fei Henryk,** dr. medycyny, nauczyciel kontraktowy, uczył higjeny w kl. VII$_1$ i sprawował nadzór higjeniczno-lekarski$_{10}$, tyg. godz. 10+1.

Loebl Czesław, nauczyciel kontraktowy gimnazjum V, uczył śpiewu w I a$_2$, I b$_2$, II a$_2$, II b$_2$, III$_2$, śpiewu chóralnego$_2$ (nadob. KOSL. 16/11 28 Nr. II—17128), tyg. godz. 12.

II. Zmiany i ruch w Gronie Nauczycielskiem

w ciągu roku szkolnego 1928/29.

a) Do grona przybyli:

Fei Henryk, dr. med., zarządzeniem KOSL. z 28/8 28 Nr. 0—1632 ustanowiony lekarzem szkolnym w charakterze pracownika kontraktowego. (Na podstawie rozporządzenia KOSL. z 25/10 28 Nr. II—16599 pełnił obowiązki lekarza szkolnego od 1/11 28 także w gimnazjum III).

Grechowicz Adam, profesor państw. gimnazjum w Krośnie, rozp. Min. WR. i OP. z 28/8 28 Nr. II—11293 (=KOSL. z 8/9 28 Nr. II—13533) na własną prośbę przeniesiony do tut. Zakładu z dniem 1/9 1928.

Loebl Czesław, nauczyciel kontraktowy gimnazjum V we Lwowie, na podstawie rozp. KOSL. z 25/9 28 Nr. II—13564 uczył od 3/9 śpiewu w tutejszym Zakładzie.

Łopuszański Mieczysław, nauczyciel gimnazjum I we Lwowie, rozp. Min. WR. i OP. z 4/6 28 Nr. II—8210 (= KOSL. z 20/6 28 Nr. II—8885) przeniesiony na równorzędne stanowisko do tutejszego Zakładu z dniem 1/9 1928.

Pola Gerard, profesor gimnazjum XI we Lwowie, rozp. KOSL. z 25/9 28 Nr. II—14.628 przeniesiony na własną prośbę do tutejszego Zakładu z dniem 1/9 1928.

Szczerbański Mikołaj, profesor, na podstawie rozp. Min. WR. i OP. z 25/10 27 Nr. II—15.749 (=KOSL. z 4/6 28 Nr. II — 5776) wrócił do tut. Zakładu z dniem 1/9 28 z gimnazjum VI we Lwowie, do którego był przydzielony na rok szkolny 1927/28.

b) Z Grona ubyli:

Grużewski Władysław, profesor, rozp. Min. WR. i OP. z 14/6 28 Nr. II—8975 (=KOSL. z 10/7 28 Nr. II—9610) przeniesiony na równorzędne stanowisko do gimnazjum XI we Lwowie z dniem 1/9 1928.

Piątkowski Józef, nauczyciel kontraktowy, rozp. KOSL. z 3/6 28 Nr. II — 7344 zwolniony z dniem 31/8 1928.

c) Urlop względnie zniżenie godzin otrzymali:

Kreutz Mieczysław, dr. fil., docent U. J. K., rozp. Min. WR. i OP. z 3/7 28 Nr. II—9670 (=KOSL. z 30/7 28 Nr. II—11637) zniżenie godzin do połowy na przeciąg roku szkolnego 1928/29, następnie rozp. KOSL. z 26/9 28 Nr. II—13562 urlop bezpłatny od 1/10 28 do 30/6 29 dla pełnienia obowiązków profesora U. J. K. (Do 30/9 uczył przyr. w III$_3$, VII$_2$, mat. w III$_3$, tyg. godz. 8, był opiekunem kl. III i zawiadowcą gabinetu przyrodniczego).

Szczepański Jan, j. w., rozp. KOSL. z 12/1 29 Nr. II—87 urlop dla poratowania zdrowia na przeciąg II półrocza 1928/29.

Szczerbański Mikołaj, j. w., rozp. KOSL. z 26/9 28 Nr. II—13656 urlop zdrowotny do 30/9 28, a rozp. z 10/10 Nr. II—15675 do 31/1 1929.

III. Pomieszczenie Zakładu i służba szkolna

z końcem roku szkolnego 1928/29.

Zakład mieści się w budynku państwowym przy ul. Nikorowicza l. 2. Posiada salę gimnastyczną, specjalne sale wykładowe do fizyki i chemji, do przyrodoznawstwa, do rysunków i robót ręcznych, aulę, boisko i ogródek. W dawnem mieszkaniu dyrektorskiem w parterze pomieszczone są: bibljoteka nauczycielska, bibljoteka uczniów, polska i niemiecka, bibljoteka podręczników szkolnych oraz archiwum szkolne.

Służbę szkolną stanowią woźni stali: Drabik Stanisław, Kierad Stefan i Wac Michał. Dla służby jest w budynku jedno mieszkanie w parterze, złożone z pokoju i kuchni.

IV. Nauka.

W roku sprawozdawczym naukę szkolną rozpoczęto dnia 3 września, poprzedzając ją uroczystem nabożeństwem w kościele św. Marji Magdaleny. Pierwsze półrocze zakończono wydaniem uczniom świadectw półrocznych dnia 31 stycznia, drugie nabożeństwem dziękczynnem i rozdaniem świadectw rocznych dnia 28 czerwca.

Zakład ma charakter gimnazjum klasycznego dawnego typu i liczył oddziałów dwanaście.

Naukę religji grecko-katolickiej, którą KOSL. rozp. z 2/12 27 Nr. II—12492 poruczyło ks. Dr. Gabrjelowi Kostelnykowi, prof. filji gimnazjum z ruskim językiem nauczania we Lwowie, pobierali uczniowie Zakładu w gimnazjum X w porze popołudniowej w wymiarze 8 godzin tygodniowo wspólnie z młodzieżą gimnazjum I, II, III, V, VI, VII, VIII, IX, X i XII.

Jako przedmiotów nadobowiązkowych udzielano języka ruskiego w 2 oddz. po 2 godz., tyg. godz. 4 (ks. Dr. Józef Zastyrec, prof. gimnazjum z ruskim językiem nauczania — KOSL. z 25/9 28 Nr. II—13562), śpiewu kościelnego w 2 godz. tyg. (ks. Dr. Szmyd Gerard) i chóralnego w 2 godz. tyg. (prof. Loebl Czesław — KOSL. z 16/11 28 Nr. II—17128). Nadprogramowo udzielano nauki języka francuskiego w 3 oddz. 2, tyg. godz. 6 (p. Gordaszewska Ewa), muzyki w 3 oddz. 2, tyg. godz. 6 (prof. Przeździecki Stanisław), introligatorstwa w 1 oddz. 2, tyg. godz. 2 (prof. Szmyd Franciszek), modelarstwa i stolarstwa w 1 oddz. 2, tyg. godz. 2 (prof. Radnicki Zygmunt).

P o m o c e n a u k o w e.

a) Bibljoteka nauczycielska zawiera dzieł . . . 3493
b) Bibljoteka uczniów polska zawiera dzieł . . . 1312
c) Bibljoteka uczniów niemiecka zawiera dzieł . . 520
d) Bibljoteka podręczników szkolnych zawiera dzieł 4528
e) Gabinet fizykalny zawiera środków naukowych 453
f) Gabinet przyrodniczy zawiera okazów i modeli 837
g) Gabinet hist.-geogr. zawiera środków naukowych 471
h) Gabinet archeologiczny zawiera środków nauk. 210
i) Gabinet rysunkowy zawiera środków naukowych 97
j) Do celów wychowania fizycznego przyrządów i przyborow 148
k) Warsztat introligatorski posiada przyrządów . 31
l) Warsztat stolarski posiada przyrządów . . . 71
m) Orkiestra dęta posiada instrumentów 33
n) Archiwum szkolne, powołane do życia dzięki twórczej inicjatywie i niestrudzonym zabiegom Dyrektora, mieści w dwóch ubikacjach cenne pamiątki Zakładu, mającego za sobą 51 lat istnienia. Uzupełniane metodycznie pracami profesorów i uczniów, fotografjami, materjałem statystycznym i wykresowym stanie się niewątpliwie wyrazistem odzwierciedleniem wszystkich jego zamierzeń w dziedzinie pedagogicznej i dydaktycznej, prawdziwą „arką przymierza między dawnemi a nowszemi laty“. Kustoszem archiwum był prof. Mudrak.

V. Wychowanie.

Poza indywidualną pracą opiekunów klasowych działalność pedagogiczna Zakładu opierała się na następujących instytucjach i czynnikach wychowawczych:

1. W y c h o w a n i e r e l i g i j n o - m o r a l n e skupiało się na nauce religji, nabożeństwach wspólnych, egzortach i rekolekcjach wielkopostnych. Młodzież przystępowała trzykrotnie do św. Sakramentów Pokuty i Ołtarza. Podczas niedzielnych nabożeństw młodzież śpiewała unisono pieśni kościelne; w celu

wprowadzenia młodzieży w ściślejsze uczestniczenie w nabożeństwie odbywało się w drugiem półroczu odpowiadanie kapłanowi podczas mszy św. chórem (msza recytowana). W czasie większych uroczystości występował chór męski lub orkiestra dęta. Z obchodów tegorocznych podnieść trzeba przedewszystkiem uroczystość Patrona Zakładu św. Jana Kantego (24/10), a nadto obchód 50-letniego jubileuszu kapłaństwa Ojca św. Piusa XI. — Uzupełnieniem i pogłębieniem wychowania religijno-moralnego zajmowała się „Sodalicja Marjańska“, kierowana przez wybrany Zarząd zależny od ks dr. Szmyda jako Moderatora. Sodalicja liczyła w roku sprawozdawczym 40 członków z klas V—VIII. Na zebraniach, odbywanych przeciętnie 2 razy w miesiącu, wygłaszali członkowie sprawozdania z przeczytanych książek i czasopism treści religijno-moralnej, podając materjał do dyskusji i formowania praktycznych wniosków. Ożywienie i zapał młodzieży do tego rodzaju lektury stwierdzał potrzebę podobnego stowarzyszenia. Rolę przygotowawczą do Sodalicji spełniało Kółko Marjańskie, do którego należeli uczniowie klas II—IV. Na miesięcznych zebraniach wygłaszali małoletni członkowie streszczenia z przeczytanych opowiadań religijnomoralnych, odpowiadających treścią i formą wiekowi referentów. Odpowiednia lektura i obrazy wyświetlane zapomocą epidiaskopu uzupełniały i umilały wspólne zebrania. — Z funduszu Sodalicji udzielono zapomóg w kwocie 340 zł.

2. Przedstawienia i odczyty. Wykładu lekarza szkolnego o gruźlicy wysłuchała 15/12 młodzież w auli Zakładu. Zainteresowanie jej wywołał dany 12/1 również w auli przez p. Wójtowicza „Poranek poezji, romantyzmu i humoru“ oraz przedstawienie medjumiczno-telepatyczne o urozmaiconym programie w wykonaniu art. Gdyczyńskich (14/3). Pod nadzorem opiekunów klasowych zwiedziła 4/10 młodzież gremjalnie wystawę antialkoholową połączoną z odczytem odpowiednim, a 5/1 Okręgową Wystawę Szkolną. Również pod okiem opiekunów klasowych uczęszczała młodzież na przedstawienia kinowe o programie naukowym lub patrjotycznym, a nadto na popołudniowe przedstawienia w Teatrze Wielkim.

3. Orkiestra w ubiegłym roku szkolnym rozwijała się w dalszym ciągu pomyślnie. Liczba członków tak orkiestry dętej niższego i wyższego kursu, jak i orkiestry smyczkowo-mandolinowej w dwu kursach wzrosła do 94. Wydatki na naprawę instrumentów i zakupno nut oraz wynagrodzenie instruktora pokrywano z dobrowolnych składek młodzieży Zakładu i sprzedaży programów w czasie uroczystości szkolnych. Do pokrycia rozchodów w wysokości 1189.90 zł, przewyższających sumę dochodu 893.50 zł uzyskaną z powyższych źródeł, przyczyniło się Koło Rodzicielskie kwotą 296·40 zł. Orkiestry, pozostające pod opieką prof. Przeździeckiego, fachowem zaś

kierownictwem p. kpt. Piotra Władyki, występowały podczas uroczystych nabożeństw wspólnych, w „Dniu Matki“, na popisie muzycznym w czasie wystawy szkolnej KOSL., na kiermaszu dla młodzieży urządzonym przez T. O. M., podczas procesji na Boże Ciało i na porankach szkolnych organizowanych z okazji uroczystości narodowych, ogółem 16 razy w roku sprawozdawczym.

4. Kółko matematyczne kl. VII i VIII, prowadzone przez prof. Strutyńskiego, zajmowało się opracowywaniem zagadnień z dziedziny matematyki, trygonometji i geometrji analitycznej.

5. Kółko miłośników zabytków Lwowa, zorganizowane z uczniów kl. V a przez prof. Kucharskiego, po poprzedniem przygotowaniu zwiedzało grupami zabytki, muzea i pomniki architektoniczne Lwowa.

6. Kółko L. O. P. P. liczyło 156 członków. W pracy tegorocznej prowadziło nadal kurs modelarstwa, urządzało zebrania, na których uczniowie odczytywali swoje referaty z zakresu lotnictwa, a także umożliwiało członkom korzystanie z bibljoteczki, założonej w latach ubiegłych, a rozszerzonej prenumeratą dalszą „Młodego Lotnika“ i zakupieniem nowych broszurek z dziedziny lotniczej. W czasie Tygodnia Lotniczego Kółko propagowało potrzeby naszego lotnictwa przez zapoznanie kolegów z broszurką Balińskiego, „Dlaczego potrzebne jest nam lotnictwo?“ oraz przez urządzenie dorywczej składki wynoszącej 27·40 zł. Kółko zebrało z miesięcznych składek kwotę 308·75 zł, z której pokryto wydatki w sumie 24·40 zł (opłata „Młodego lotnika“), resztę 284·35 zł odesłało czekami do Wojew. Komitetu L. O. P. P. — Na kurs instruktorów uczęszczał ucz. kl. VII Frydrych Władysław, który kurs ten ukończył z postępem bardzo dobrym. Kurs modelarstwa, prowadzony w wymiarze 2 godz. tygodniowo w budynku szkolnym, liczył 13 uczestników. Wykonano modele belkowe „Mobil 16“ i kadłubowe „W. S. 4“. Próby modeli urządzono na boisku szkolnem. Gorliwym instruktorem był ucz. kl. VII Jan Legowicz. Na konkursie modeli latających, urządzonym przez Wojew. Komitet L. O. P. P. w dniu 9 czerwca b. r., uzyskał pierwsze miejsce ucz. kl. IV a A. Turkowski, zdobywając „Puhar wędrowny“ na rok 1929/30 oraz złoty żeton. — Opiekunem Kółka był prof. Radnicki.

7. Kółko szachistów, zorganizowane i kierowane przez prof. Hołubowskiego, liczyło 49 członków z pośród uczniów kl. IV-VII, którzy w dnie wolne od nauki rozgrywali w obszernej sali rysunkowej turniej o mistrzostwo klasy.

8. Drużyna harcerska im. ks. Józefa Poniatowskiego liczyła do dnia 30 marca 40 członków w 5 zastępach, obecnie liczy 71 członków w 7 zastępach. Zbiórki w liczbie 57 odbywały się w świetlicy harcerskiej w budynku szkolnym. Próby

na stopień młodzika wypadły pomyślnie. Drużyna brała udział we wszystkich uroczystościach państwowych. Na ćwiczeniach polowych dnia 16/12 odbyło się uroczyste przyrzeczenie 9 druhów. Dnia 13/1 drużyna wspólnie z Sodalicją Marjańską urządziła opłatek. W czasie święta całego hufca lwowskiego 9/5 składało przyrzeczenie 6 druhów. Ubiegłego roku urządziła drużyna 21 dniowy obóz w Czarnorzekach. — Koło Przyjaciół Harcerstwa, zawiązane roku zeszłego, opiekowało się nadal drużyną, pomagając jej w uzyskaniu funduszów na obóz letni. — Drużynę prowadził druh Ungeheuer Leopold, a opiekunem był prof. Radnicki.

9. Wychowanie fizyczne. Systematyczne ćwiczenia cielesne zgodnie z programem ministerjalnym odbywano we własnej sali gimnastycznej, a w razie sprzyjającej pogody na podwórzu szkolnem, gdzie pod okiem prof. Hołubowskiego uprawiano w szerokiej mierze gry i zabawy ruchowe, do urozmaicenia których przyczyniło się powiększenie podwórza szkolnego o 220 m^2 kosztem ogrodu szkolnego i ustawienie na podwórzu słupów z tablicami do gry w piłkę koszykową. Oprócz ćwiczeń przygotowawczych do lekkiej atletyki na podwórzu szkolnem młodzież w porze jesiennej i letniej, podzielona na oddziały stosownie do wieku i wyrobienia fizycznego, oddawała się pod kierunkiem również prof. Hołubowskiego lekkiej atletyce oraz grom ruchowym i zabawom na boiskach T. Z. R. 3 razy w tygodniu w godzinach popołudniowych. Grupa uczniów starszych uprawiała na kortach T. Z. R. lawn-tennis, korzystając ze szkolnej wypożyczalni rakiet. Wśród młodzieży istniały zorganizowane kółka sportowe palanta, piłki siatkowej, piłki koszykowej, piłki ręcznej, lawn-tennisa, hockeya na lodzie i sekcja lekko-atletyczna. W zawodach międzygimnazjalnych w dniu Święta Sportowego, zorganizowanego w październiku przez T. Z. R., bierze młodzież udział, wystawiając drużyny do 5-boju lekko-atletycznego i piłki ręcznej; w 5-boju zdobywa 3-cie miejsce. Ze szkolnej wypożyczalni łyżew, liczącej 35 par, korzystało 112 uczniów, z wypożyczalni nart, liczącej 8 par — 15 uczniów; ze szkolnego sprzętu hockeyowego korzystało 8 uczniów. W międzyklubowych zawodach narciarskich, urządzonych przez prof. Hołubowskiego w dniu 3/III na Pohulance, wzięło udział 3 uczniów młodszych i 11 starszych. Do zawodów międzygimnazjalnych zorganizowanych przez K. O. S. z okazji Święta Sportowego młodzieży lwowskich szkół średnich, odbywających się od 14/VI, zgłosił Zakład drużyny uczniów do wszystkich konkurencyj.

10. Hufiec szkolny przysposobienia wojskowego liczył na początku roku szk. 75 uczniów kl. VI i VII. Nauka odbywała się po lekcjach szkolnych 2 razy w tygodniu po 2 godziny i obejmowała wykłady teoretyczne oraz praktyczne

szkolenie bojowe i musztrę, prowadzoną przez 40 pp. Hufiec brał udział we wszystkich defiladach wojskowych w czasie obchodów i uroczystości narodowych oraz w zawodach strzeleckich, w których 1/11 otrzymał III nagrodę w formie dyplomu i żetonów. — Do egzaminu końcowego przystąpiło 64 uczniów, złożyło go 59. Na obóz letni w Pasiecznej zgłosiło się 15 uczniów. Kierownikiem wojskowym był kpt. Maćkowski, opiekunem z ramienia szkoły prof. Radnicki.

11. Z warsztatu introligatorskiego korzystało 36 uczniów, którzy pod kierunkiem prof. Szmyda oprawiali książki własne, książki z bibljotek szkolnych, katalogi i dzienniki szkolne.

12. Warsztat stolarski służył uczniom przy wykonywaniu części składowych do modeli lotniczych; nadto pod kierunkiem prof. Radnickiego uczniowie wycinali ramki, skrzynki, palanty i t. p.

13. Ważny czynnik w pracy nad wychowaniem młodzieży stanowiły uroczystości i obchody szkolne oraz zbiórki na cele społeczne i narodowe.

W radościach „Tygodnia Dziecka“ uczestniczyła młodzież klas I—III, która dzień 17/9 jako w „Święto Dziecka“ spędziła na grach i zabawie na boisku T. Z. R.

„Dzień Matki“ obchodzili uczniowie 28/10 uroczystym porankiem o urozmaiconym programie muzyczno-wokalnym, dając wyraz uczuciom, jak wielkiem szczęściem jest dla nich matka, i dowodząc, że ona w młodych ich sercach najpryncypalniejsze miejsce zajmuje.

W nabożeństwie, odprawionem 20/10 w katedrze za spokój duszy śp. Kuratora Stanisława Sobińskiego, wzięła młodzież Zakładu udział przez delegację.

Dziesiątą rocznicę Niepodległości Polski święcił Zakład dnia 10 listopada dziękczynnem nabożeństwem w kościele św. Marji Magdaleny, a następnie uroczystym porankiem, na którego program, poprzedzony słowem wstępnem prof. Kucharskiego, złożyły się deklamacje, odczyt ucznia kl. VIII, solo na skrzypcach i fortepianie, produkcje chóru męskiego i orkiestry dętej i smyczkowo-mandolinowej. Ogólny nastrój uroczystości, urządzonej w odświętnie udekorowanej auli Zakładu, podniosła obecność delegata Kuratorjum p. Wizytatora Dr. Jana Kopacza i liczny udział sfer rodzicielskich. Następnego dnia podczas ogólnego obchodu tworzyła młodzież klas wyższych szpaler na pl. Marjackim, hufiec zaś wziął udział w defiladzie.

Dziesiątą rocznicę oswobodzenia Lwowa święcił Zakład dziękczynnem nabożeństwem w kościele św. Marji Magdaleny, w najbliższą zaś niedzielę 25/11 uroczystym porankiem, w którego program wchodziły przemówienie prof. dr. Skulskiego,

deklamacje, produkcje chóru męskiego i obu orkiestr, duet skrzypcowy i deklamacja zbiorowa.

Imieniny Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Ignacego Mościckiego święcił Zakład uroczystem nabożeństwem odprawionem 31 stycznia w kościele św. Marji Magdaleny.

Uroczysty poranek, którego program tworzyły przemówienie prof. Przeździeckiego, kantata chóru męskiego, deklamacje i produkcje obu orkiestr, urządził Zakład dla uczczenia imienin Marszałka Józefa Piłsudskiego już dnia 18 marca, by kompanji hufca szkolnego dać możność wzięcia następnego dnia udziału w ogólnej defiladzie.

Hołd dla Głowy Kościoła Katolickiego z okazji 50-lecia kapłaństwa Papieża Piusa XI złożył Zakład, urządzając 20/4 po nabożeństwie uroczystą Akademję, której program stanowiły nacechowane pietyzmem godnym chwili przemówienie prof. Grechowicza, deklamacje i utwory wykonane przez chór męski i orkiestrę dętą.

Rocznicę Konstytucji 3 Maja święcił Zakład uroczystem nabożeństwem i uczestnictwem w ogólnym obchodzie, w najbliższą zaś niedzielę uroczystym porankiem w auli własnej. Licznie zebrana publiczność z kół rodzicielskich, podobnie jak we wszystkich poprzednich obchodach, staraniem młodzieży pod wprawną ręką prof. Przeździeckiego urządzanych, uznaniem darzyła wykonawców bogatego programu.

W y c h o w a n i e o b y w a t e l s k i e młodzieży miała na celu działalność Koła Mł. P. C. K. (kier. prof. Mordawski), które składkami miesięcznemi zebrało 992·10 zł. i 5 dolarów, w tem saldo zeszłoroczne 531·04 zł i 5 dolarów (I a — 50·20, I b — 32·10, II a — 21.30, II b — 26·45, III — 56·17, IV a — 46·30, IV b — 31·—, V a — 41·47, V b — 18·60, VI — 61·21, VII — 52·55, VIII — 51·16), Szkolna Kasa Oszczędności (kier. prof. Hołubowski), która liczy 84 uczniów, a 37 książeczek na sumę 562·10, oraz zbiórki na cele patrjotyczne i humanitarne, na które wpłynęło 507·20. Z zebranych składek wpłacono na:

T. S. L. (ze składek Grona)	245·— zł.
Odznaki i nalepki 3 Maja	43·70 „
Pomnik 10-lecia Niepodległości Polski . . .	20·— „
Kolonje wakacyjne (z funduszu P. C. K.) . .	220·— „
Dom zdrowia im. Sobińskiego	32·50 „
Budowę gimnazjum polskiego we Francji . .	4·— „
Zrzeszenie Kół Rodzicielskich we Lwowie .	15· „
Repatrjantów (częściowe utrzymanie sieroty) .	138·— „
Straż Mogił Polskich Bohaterów	5·20 „
Listki do wieńca dla poległych pod Zadwórzem	3·80 „
	727·20 zł.

Dla niezamożnych uczniów cenne dary bądź w naturze bądź w gotówce złożyły panie Kazimiera Bartoszewska, Aniela Longchampsowa, Leontyna Medwinowa i Wanda Przeździecka.

Koło Rodzicielskie.

W związku z jubileuszowemi godami Zakładu zawiązało się dnia 22 czerwca 1928 Koło Rodzicielskie Gimnazjum im. Jana Długosza. Działalność swą na gruncie szkoły rozpoczęło Koło z początkiem roku szk. 1928/29, odbywając obok ogólnych zebrań rodziców i zebrań specjalnych komisyj zwyczajne posiedzenia Zarządu w pierwszy piątek każdego miesiąca. W skład Zarządu wchodzili: inż. Gustaw Müldner jako przewodniczący, adw. dr. Witold Wiesenberg jako jego zastępca, Wanda Przeździecka jako sekretarka, Marja Bieńkowska jako skarbniczka, jako członkowie: Aleksandra Brandysowa, Józefa Kozłowska, Aniela Longchampsowa, Leontyna Medwinowa, Leonarda Paszkudzka, Anna Pilatowska, radca s. o. Jan Chlamtacz, Franciszek Lercel i adw. dr. Zdzisław Stankiewicz, jako zastępcy: Róża Madfesowa, Helena Obertyńska, Róża Silbersteinowa i prokurator Karol Kowalski, komisja rewizyjna: drowa Marja Urichowa, Aleksander Semkowicz i Kazimierz Wierciński.

Celem obudzenia i zamanifestowania solidarnej współpracy rodziców ze szkołą nad dobrem młodzieży z inicjatywy Zarządu, działającego w ścisłej łączności ze szkołą, odbyły się na ogólnem zebraniu rodziców dwie pogadanki, pierwsza 16/3 na temat „Celowe użycie nagród i kar w wychowaniu“, druga 18/5 na temat „Rodzice i dzieci“. Zagaił je Dyrektor Zakładu, referatem poprzedził prof. Kucharski. Na ogólnem też zebraniu po rzeczowym referacie prof. Kucharskiego omówiono projekt budowy nowego gmachu przy ul. Potockiego i wybrano komisję, która przygotowała memorjał do władz decydujących, aby uzgodnić projekt z potrzebami Zakładu.

Obok pomocy indywidualnie udzielanej niezamożnym uczniom prowadziło Koło — nie zapominając o kolonjach wakacyjnych, na które uchwaliło wysłać kilku uczniów — akcję dożywiania młodzieży, wydając śniadania składające się z bułki i garnuszka dobrego mleka. Ze śniadań korzystało dziennie 18 uczniów bezpłatnie, 68 za połową opłaty, 42 za pełną opłatą (20 gr). W akcji dożywiania, kierowanej gorliwie i umiejętnie przez sekretarkę Koła, współpracowały chętnie i ofarnie obok członkiń Zarządu panie Brykczyńska, Kowalska, Pieniążkowa, Poznańska, Siutowa, Sytnikowa, Urbańska i Zwolińska.

Zwiększenie dochodów przyniósł poranek „Dzień Matki“, kolęd i kinowy. Szczegółowe sprawozdanie kasowe, wykazujące po dzień 15/6 w dochodach 2679·43 zł, a 1368·02 zł w rozchodach, zostanie przedłożone Walnemu Zebraniu Koła.

Uroczystą Akademję ku uczczeniu 40-letniej pracy pedagogicznej Dyrektora Radcy Dr. Wincentego Śmiałka urządziło dnia 23 czerwca Koło Rodzicielskie przy współudziale Grona Nauczycielskiego. Odświętnie przybraną zielenią i dywanami aulę zakładową wypełnili przedstawiciele władzy, towarzystw naukowych i zawodowych, liczne rzesze rodziców oraz byłych

i obecnych uczniów. Uroczystość rozpoczęła się odśpiewaniem przez chór męski pięknej kantaty, specjalnie na ten cel napisanej i przygotowanej przez prof. Czesława Loebla. Wykonawcami dalszych punktów obfitego programu byli dawni i obecni uczniowie Zakładu, składając dań artystyczną swoich umiłowań i aspiracyj. Uczestników uroczystości zachwycał śpiewem art. op. p. Franciszek Bedlewicz, mistrzowską grą na fortepianie p. kapelmistrz Tadeusz Gorecki, grą na skrzypcach pp. Turkowski i Zięcina, kwartetem smyczkowo-mandolinowym pp. Zięcina, Kazimierz i Stanisław Wierońscy i R. Siwiec, udatnem wykonaniem trudnych utworów orkiestra dęta pod batutą p. kpt. Władyki.

Na czoło Akademji wybiły się przemówienia reprezentacyjne, które zagaił p. inż. Gustaw Müldner, prezes Koła Rodzicielskiego, podnosząc wyjątkowe dary rozumu i serca Jubilata, oraz podkreślając szczególne Jego zasługi około organizacji Koła, które obdarzyło Go godnością członka honorowego i z Gronem Nauczycielskiem i wychowankami jednoczy się w hołdzie dla Jego 40-letniej pracy dla dobra szkoły.

Z polecenia Pana Kuratora i w imieniu Kuratorjum O. S. gorące podziękowanie za 40-letnią wybitną pracę na niwie szkolnej złożył Jubilatowi p. Wizytator Ludwik Jus. „Wiem, — mówił delegat — „że słowa zwrócone ku Tobie z Kuratorjum O. S. budzą w Twych wspomnieniach echa dawnych i nowych czasów, wiem, że łowisz w nich odgłosy Twej pracy, i przekonany jestem, że na całej przestrzeni 40 lat pracy słyszysz w nich głosy uznania, wyrazy czci i podziwu. Bo cześć i podziw budziło i budzi Twe umiłowanie zawodu nauczycielskiego, w którem widziałeś szczytne posłannictwo, wiedza i mądrość, którą do zawodu wniosłeś, głębokie zrozumienie zadań szkoły, Twój stosunek do młodzieży, do domu rodzicielskiego, dyktowany nakazami serca i zdobyczami naukowych studjów, niesłabnący nigdy pęd do wiedzy, szerokość i głębia zainteresowań, niezmordowana pracowitość, dzięki której mogłeś po żmudnej pracy szkolnej szukać orzeźwienia i pokrzepienia w umiłowanych studjach specjalnych i w pracy towarzystw naukowych. Podziw i cześć budziłeś jako dyrektor swą szlachetną ambicją, by Zakład ten stał na najwyższym poziomie, czego dopiąłeś, i niezłomnem trwaniem na posterunku w tych ciężkich chwilach, które Lwów przeżywał w czasie wojny. Wreszcie cześć i wdzięczność należy Ci się za to, żeś na każdym posterunku od pierwszych chwil swej działalności gruntował fundamenty Polski w sercach młodzieży". Przemówienie swe zakończył p. Wizytator prośbą, by pracami swemi nadal pouczał i nie skąpił swego doświadczenia, a gdy potrzeba ostrzec — ostrzegał.

Zkolei imieniem matek uczniów zabrała głos p. Aleksandra Brandysowa, dziękując w rzewnych, z głębi serca płynących

słowach za serdeczną i życzliwą opiekę roztaczaną nad wychowankami Zakładu.

Z ramienia Koła Filologicznego przemówił prof. dr. Franciszek Smolka, wiceprezes Pol. Twa Filol., wykazując zasługi Jubilata w drugiej obok szkoły umiłowanej przez Niego dziedzinie i wyrażając życzenie dalszej owocnej pracy na polu twórczości naukowej.

Reprezentant Grona Nauczycielskiego prof. dr. Stanisław Pilch w serdecznem przemówieniu nakreślił bogatą a wielostronną sylwetę Jubilata, który w szkole odnalazł zaspokojenie najgórniejszych ideałów młodości, najulubieńszy warształ pracy, znalazł oddaną sobie rodzinę, najpełniejszą radość pięknego i twórczego życia.

Wreszcie imieniem młodzieży maturzysta Antoni Łaskawski złożył wyrazy czci i wdzięczności ukochanemu Jubilatowi, którego zasługą Zakład promieniował jasnem światłem wiedzy, opartej na granitowych fundamentach grecko-rzymskiej kultury.

Wśród ogólnego rozrzewnienia, które pod wpływem przemówień udzieliło się wszystkim uczestnikom, zabrał głos do głębi wzruszony Jubilat. Dotknąwszy zlekka sprzyjających warunków, w których upłynęło mu 40-lecie pracy, zatrzymał się dłużej nad zbiegiem okoliczności, które przeważyły jego zamiar ku wycofaniu się ze służby czynnej. Zadanie swe uważa za spełnione: z oddanem mu Gronem postawił swój Zakład na wyżynie nowoczesnej, młodzież jest karna i nagięta do obowiązków wobec szkoły, do której z całą ufnością się garnie, harmonijny stosunek łączy szkołę i rodziców, którzy zawiązani w Koło Rodzicielskie współpracują ze szkołą zgodnie z duchem czasu. Odrywając się od celowo nastawionego warsztatu pracy, żegna się z swem prawem i dzielnem Gronem, które stało zawsze wiernie przy swym Dyrektorze, z zacnymi rodzicami, którzy rozumieli intencje szkoły i rozumnie ją wspierali, a specjalnie matki zasłużyły sobie w pełni, by wprowadzony w roku ostatnim „Dzień Matki“ stał się uroczystością szkolną *primae classis*. Z gorącem słowem pożegnania zwraca się do młodzieży, by już swe życie młode opierała o trwałe zasady, by piękne myśli, które czerpie z nauki szkolnej, obierała za drogowskazy do ideałów najwyższych: Bóg i Ojczyzna. Wreszcie życzy Zakładowi, by trwale i coraz wyżej szedł w rozwoju i doczekał się chwili, kiedy na jego sztandarze zajaśnieje napis: *„hinc itur ad astra“*

Piękna i głęboko wzruszająca uroczystość, na którą szereg wybitnych osób nadesłał telegramy i pisma, była słabem tylko odbiciem tych zasług, jakie ustępujący Dyrektor w dziejach Zakładu sobie zaskarbił. Historja szkoły polskiej kiedyś je skrupulatnie policzy i stworzy z nich pomnikowy cokół *aere perennius*.

VI. Statystyka uczniów z końcem roku szkolnego 1928/29.

(Prywatyści oznaczeni wykładnikiem).

	KLASA												Razem
	I a	I b	II a	II b	III	IV a	IV b	V a	V b	VI	VII	VIII	
1. Liczba uczniów:													
wpisanych na rok szkolny 1928/29	30	31	29	30	46	32^{10}	31^{11}	26	25	49^{11}	49^{11}	38	416^{45}
przybyło w ciągu roku	1^{1}	—	—^{2}	—	—^{1}	1	—	—	—	1	—^{1}	—	3^{5}
ubyło w ciągu roku	1	—	2	2	6	5^{3}	1	2	3	2	2^{3}	—	26^{6}
pozostało z końcem roku	30^{1}	31	27^{2}	28	40^{1}	28^{7}	30^{11}	24	22	48^{11}	46^{11}	38	392^{44}
2. Religja:													
katolicka obrz. łacińskiego	23^{1}	23	22^{2}	22	32^{1}	24^{7}	27^{11}	18	17	37^{11}	34^{11}	29	308^{44}
„ „ greckiego	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	2	1	6
„ „ ormiańskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
ewangelicka (augsb.)	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2
prawosławna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
mojżeszowa	7	7	5	6	7	3	3	4	5	9	10	8	74
inne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. Narodowość:													
polska	30^{1}	31	27^{2}	28	40^{1}	28^{7}	30^{11}	24	22	48^{11}	46^{11}	37	391^{44}
ruska	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
niemiecka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
inne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4. Wynik klasyfikacji z końcem roku szkolnego:													
Otrzymało postęp bardzo dobry	4	2	2	1	5	3	—	6	1	3	7	6	40
„ „ dobry	12^{1}	3	12	5	14	12^{5}	4^{1}	9	9	10^{3}	13^{4}	19	122^{14}

Otrzymało postęp dostateczny . .	14	21	11	15	13^{1}	10^{2}	23	8	10	22^{6}	22^{5}	—	182^{24}
„ „ niedostateczny . .	—	5	2^{1}	7	8	3	3	1	2	13^{2}	4^{1}	13	48^{4}
Przeznaczono do egzaminu uzupełn. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nic klasyfikowano	—	—	$—^{1}$	2	5	5^{3}	1	2	3	2	2^{4}	—	22^{8}
5. Miejsce zamieszkania rodziców:													
we Lwowie	27^{1}	23	22^{1}	26	34^{1}	25	26	23	18	44	40^{1}	35	343^{4}
w powiecie lwowskim	1	5	4	2	3	1	1	—	1	1	—	—	19
w innych powiatach Polski . . .	2	3	1^{1}	—	3	2^{7}	3^{11}	1	3	3^{11}	7^{10}	3	31^{40}
zagranicą	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. Zatrudnienie rodziców:													
rolnicy ziemianie (właść. i dzierż.) .	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	3	1	8
rolnicy włościanie (właść. i dzierż.) .	—	1	—	1	1	$—^{7}$	2^{10}	—	1	$—^{8}$	4^{9}	—	10^{34}
samoistni przemysłowcy . . .	4	1	1	3	1^{1}	3	—	3	1	1	1	1	20^{1}
„ rzemieślnicy	—	2	1	—	2	1	5	—	—	2^{1}	4	3	20^{1}
„ kupcy	1	2	5	3	2	1	3	1	1	3	2	2	26
pracownicy rolni	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
„ przemysłowi i rękodzieln.	—	—	1^{1}	2	—	—	2^{1}	1	1	—	—	5	12^{2}
„ handlowi	2	2	—	1	1	—	—	—	—	5	4	5	20
wolne zawody umysłowe . . .	4	1	2^{1}	—	7	1	—	3	—	4	3	1	26^{1}
wojskowi czynni	2	—	1	—	—	—	1	—	—	4	2	—	10
urzędnicy państwowi, samorządni i prywatni	15	8	16	8	20	21	4	12	14	24^{1}	15^{2}	14	171^{3}
niżsi funkcjonarjusze państw., samorz. i prywatni	—	11	—	10	6	—	12	—	3	5^{1}	8	6	61^{1}
emeryci	1^{1}	2	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	6^{1}
kapitaliści	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
właściciele realności miejskich . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
inne zawody	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

VII. Statystyka egzaminów dojrzałości
odbytych w roku sprawozdawczym 1928/29.

W terminie zimowym 1929 egzamin zwyczajny zdali:

1. Biliński Tarasowicz Mikołaj, ur. 13/12 07 w Boryni, rel. gr. kat. (8/2).
2. Czyżewski Zygmunt, ur. 4/10 10 we Lwowie, rel. rz. kat. (8/2).
3. Makowiecki Zbigniew Wiktor, ur. 8/6 10 w Borszczowie, rel. rz. kat. (8/2).
4. Niedzielski Jan Adam, ur. 12/10 08 we Lwowie, rel. rz. kat. (8/2).
5. Rudörfer Józef, ur. 15/12 06 w Drohobyczu, rel. mojż. (8/2).

W terminie wiosennym 1929 egzamin zwyczajny zdali:

1. Antonów Roman Jerzy, ur. 17/11 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (21/5).
2. Bedrijczuk Mieczysław Tadeusz, ur. 8/7 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (21/5).
3. Bes Józef Zdzisław, ur. 1/3 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (21/5).
4. Bobra Stanisław Tadeusz, ur. 10/2 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (21/5).
5. Fejkiel Władysław, ur. 1/1 11 w Krościenku Wyżnem, rel. rz. kat. (21/5).
6. Frydrych Marjan Stanisław, ur. 12/8 08 we Lwowie, rel. rz. kat. (21/5).
7. Gelbard Juljusz, ur. 21/4 11 we Lwowie, rel. mojż. (21/5).
8. Gulda Władysław, ur. 17/4 08 we Lwowie, rel. rz. kat. (21/5).
9. Haczewski Karol Romuald, ur. 7/2 09 w Sanoku, rel. rz. kat. (21/5).
10. Herman Bogusław Fryderyk, ur. 8/6 11 w Jeziernej, rel. rz. kat. (22/5).
11. Jamrógiewlcz Zbigniew Stanisław, ur. 12/3 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (22/5).
12. Jaworski Marjan Józef, ur. 9/8 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (21/5).
13. Kobów Józef, ur. 10/1 10 we Lwowie, rel. gr. kat. (22/5).
14. Koszil Stanisław Kazimierz, ur. 13/4 08 we Lwowie, rel. rz. kat. (22/5).
15. Kowalski Marjan Tomasz, ur. 21/12 07 we Lwowie, rel. rz. kat. (22/5).
16. Kozioł Stanisław Józef, ur. 6/1 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (22/5).
17. Krzyczkowski Włodzimierz Karol, ur. 22/6 05 w Mikołajowie, rel. rz. kat. (22/5).
18. Kuchar Mieczysław Wojciech, ur. 30/9 09 we Lwowie, rel. rz. kat. (22/5).

19. Kuchen Arnold, ur. 16/4 11 we Lwowie, rel. mojż. (22/5).
20. Kulawik Karol Stanisław, ur. 3/9 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (22/5).
21. Lepczak Jan Felicjan, ur. 22/11 10 w Rzeszowie, rz. kat. (22/5).
22. Leszkowicz Leon, ur. 1/12 10 we Lwowie, rel. mojż. (23/5).
23. Liebermann Józef, ur. 15/10 10 w Oknie, rel. mojż. (23/5).
24. Łaskawski Antoni Marja, ur. 15/2 11 we Lwowie. rel. rz. kat. (22/5).
25. Łukasiewicz Artur Godzimir Urban, ur. 25/5 10 we Lwowie, rel. rz. kat. (23/5).
26. Pastel Lewi, ur. 10/3 12 we Lwowie, rel. mojż. (23/5).
27. Pułczyński Tadeusz Zbigniew, ur. 12/6 08 we Lwowie, rel. rz. kat. (23/5).
28. Rauchwerger Fryderyk, ur. 3/5 11 we Lwowie, rel. mojż. (23/5).
29. Riess Edward Marjan, ur. 28/3 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (23/5).
30. Roth Eljasz, ur. 26/3 09 we Lwowie, rel. mojż. (23/5).
31. Spingarn Zenon Klemens, ur. 6/6 10 we Lwowie, rel. mojż. (23/5).
32. Szmyd Tadeusz Kazimierz, ur. 3/3 10 we Lwowie, rel. rz. kat. (23/5).
33. Wielkoszewski Władysław Józef, ur. 28/3 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (24/5).
34. Wierciński Zbigniew Adam, ur. 21/10 11 w Kurowicach, rel. rz. kat. (24/5).
35. Załuczkowski Jan Józef Karol, ur. 2/6 11 we Lwowie, rel. rz. kat. (24/5).
36. Pełech Tadeusz Aleksander, ur. 10/10 11 w Zadwórzu, rel. rz. kat. (24/5). (Abiturjent gimnazjum III we Lwowie przeznaczony do tutejszej Komisji rozp. KOSL. z 12/5 29 Nr. II—6472).

W terminie wiosennym reprobowano 3 abiturjentów.

Tematy wypracowań piśmiennych w terminie wiosennym:

1. Z języka polskiego: a) Mickiewicz, Słowacki i Krasiński jako teoretycy romantyzmu. — b) Obrazy batalistyczne w powieści polskiej XIX wieku. — c) Czynniki energetyczne i retardacyjne w rozwoju literatury polskiej.
2. Z języka łacińskiego: Tac. Ann. VI, 28,
3. Z języka greckiego: Xen. Hell. II, 4, 2—7.
4. Z historji: a) Uzasadnić na dziejach greckich słuszność sentencji: „Zgoda buduje, niezgoda rujnuje“. — b) Przez unje do wielkości. (Unje polityczne w Polsce). — c) Za gwiazdą Napoleona.
5. Z matematyki: a) Kula ołowiana o ciężarze *a* gramów ma być powleczona równomiernie warstwą korkową

w ten sposób, aby zanurzała się w wodzie do połowy. Wyrachować grubość warstwy korkowej *d*, jeżeli ciężar właściwy ołowiu $= s$, korka $= \sigma$. ($a = 500$, 3000, $s = 11{\cdot}35$ g, $\sigma = 0{\cdot}24$ g). — b) W szeregu arytmetycznym o 14 wyrazach iloczyn pierwszego i ostatniego wyrazu równa się 276, iloczyn obu środkowych 1326. Zbudować szereg.

VIII. Imienny wykaz uczniów.

(Gwiazdka oznacza wynik ogólny bardzo dobry).

Klasa I A (31).

a) Barth Lech
Bielecki Zygmunt (pryw.)
Bizański Andrzej
Braude Józef
Dachs Benedykt
Dembowski Konrad
Ganczarski Mieczysław
Gerstenfeld Ludwik
Geyer Lotar
Grund Jerzy
Gryglaszewski Marjan
Janowski Zbigniew
*Kolbuszewski Zbigniew
Koszulski Czesław
*Kotula Marjan
Kwapisz Ryszard
Lambert Jerzy
Lambert Zbigniew
Longchamps Zygmunt
Lubuśka Tadeusz
Luft Edwin
Małecki Roman
Nass Jakób
Rawski Zdzisław
Sochacki Kazimierz
Sprecher Robert
*Stankiewicz Bolesław
Wasung Zenon
Wczelik Kazimierz
Zagórski Jerzy
*Zieliński Bolesław

Klasa I B (31).

a) Berezowski Zbigniew
Biernacki Jan
Borkowski Karol
Ehrlich Karol
Ende Emanuel
Florkowski Mieczysław
*Grün Marek
Gryglaszewski Leonard
Hausman Aleksander
Jabłoński Feliks
Kuropatwa Bolesław
Kustra Zygmunt
Kuśnierczyk Jan
Milewski Zbigniew
Oleksy Władysław
Patla Tadeusz
*Sienicki Roman
Socha Stanisław
Stankiewicz Jan
Szedler Izrael
Wacławik Ludwik
Wallner Jan
Wieliczko Eugenjusz
Ziegler Paweł
Ziemba Eugenjusz
Złąkiewicz Marjan

d) Bauer Emanuel
Kisiel Stanisław
Klimpel Adam
Sawaryn Mieczysław
Schönfeld Karol

Klasa II A (29).

a) Brandys Aleksander
Brykczyński Tadeusz
Doroszyński Zbigniew
Dzida Tadeusz
Haczewski Zygmunt
Harzstark Chaim
Jakubiczka Wilhelm
Janowski Władysław
Jasiński Tomasz
*Jeżowski Krzysztof
Karasiński Janusz
Klimowicz Adam
Kozioł Bronisław
Menkes Izydor
Oberski Jan
Osiecki Zbysław
Poznański Bolesław
*Schimanek Tadeusz
Semkowicz Antoni
Sinkower Salo
Spingarn Franciszek
Świerzowicz Tadeusz
Tilscher Marjan
Winterfeld Karol
Wolański Olgierd

b) Kopeć Marjan (pryw.)

d) Ostrowski Tadeusz (pryw.)
Pischnot Artur
Stein Jerzy

Klasa II B (30).

a) Bandura Tadeusz
Berezowski Józef
Biliński Tadeusz
Brattel Leon
Fuchs Salomon
Jakubowski Władysław
Korman August
*Kostkiewicz Tadeusz
Marks Tadeusz
Nawojski Jan
Nowakowski Jan
Panz Mieczysław
Potoczny Władysław
Ritkis Robert
Skurski Kazimierz
Sokołowski Adam
Strzelecki Ryszard
Węgrzyn Tadeusz
Wiener Ichiel
Winiarski Stanisław
Załuski Zbigniew

b) Harkawy Stanistaw (w. 1/2)
Pottyondy Stanisław (w. 3/9)

d) Jarosz Wacław
Magerle Kazimierz
Schneider Jakób
Semkowicz Jan
Siedlik Tadeusz
Wacławik Stanisław
Zwerdling Zygmunt

Klasa III (46).

a) Babik Eugenjusz
Bieńkowski Andrzej (pryw.)
Blicharski Roman
Bruliński Wilhelm
Dobrzański Tadeusz
Einäugler Fryderyk
Fux Tadeusz
Gagatek Zbigniew
Hecht Dawid
Hoffmann Ludwik
Hołowiak Rudolf
Illeczko Lesław
*Inglot Michał
Knaus Zygmunt
Korman Bolesław
Longchamps Bronisław
Mallik Włodzimierz
Medwin Wilhelm
Nikodemowicz Eugenjusz
*Paszkowski Józef
Paszkudzki Jerzy
Pieniążek Zbigniew

Raba Alfred
Rawski Zbigniew
*Szajna Stanisław
Szmyd Bolesław
*Urich Henryk
Warchoła Kazimierz
*Weiss Mieczysław
Windbeitel Ignacy
Woch Tadeusz
Wohler Maurycy
Zając Wilhelm
b) Barkiet Tomasz (wyst. 24/4)
Glazer Zbigniew (wyst. 3/9)
Patkiewicz Józef (wyst. 3/9)
Skrzetuski Marjan (wyst. 3/9)
Stankiewicz Antoni (w. 16/11)
d) Fromm Edward
Gajewski Ludwik
Hawranek Kazimierz
Krippel Markus
Schneider Rudolf
Stieber Zbigniew
Szwajkowski Karol
Wróbel Tadeusz

Klasa IV A (43).

a) Baj Czesław (pryw.)
Chmiel Józef (pryw.)
Dąbrowski Jerzy
Dębiec Stanisław (pryw.)
Dobrzański Zbigniew
Drzewicki Michał
Dumnicki Mieczysław
Fedorowicz Aleksander
Flasiński Zbigniew
Gamski Zbigniew
Grabiasz Władysław
Grantsch Bolesław
Janowski Mieczysław
Jasieński Wacław
Jendyk Marjan
*Kania Stanisław
Kolasa Zdzisław
Koń Michał (pryw.)
Kweller Salomon
Lercel Kazimierz
*Łaszcz Zygmunt
Müldner Wiesław
Napieracz Tadeusz (pryw.)
Nieduszyński Mieczysław
Petak Adam
Romanowski Marjan
Ryba Jan (pryw.)
Schall Fryderyk
Sobelman Benedykt (pryw.)
Strycharski Stanisław
Turkowski Adam
*Urbański Wacław
b) Cieliński Franc. (wyst. 3/9)
Drapella Jerzy (wyst. 3/9)
Grudziński Stanisław (pryw., wyst. 3/9)
Mazur Władysław (pr., w. 9/4)
Sander Michał (wyst. 3/9)
Tetera Franc. (pr., wyst. 21/4)
Wolański Bogdan (wyst. 3/9)
Zecher-Inslicht Michał (19/11)
d) Hermelin Abraham
Ślesiński Jerzy
Wrotny Tadeusz

Klasa IV B (42).

a) Banach Edward
Bezuhły Jerzy
Bielecki Stefan (pryw.)
Dankiewicz Walerjan (pr.)
Dobrzański Tadeusz
Ehrlich Marceli
Fass Joachim
Franczuk Józef
Gawełda Marjan (pryw.)
Hrubeć Włodzimierz
Ilków Bronisław
Kaszyński Tadeusz (pryw.)
Kaściński Marjan
Kozioł Adam
Krutin Franciszek (pryw.)
Lach Wincenty
Łańcucki Bogusław
Majder Franciszek (pryw.)

Mazurkiewicz Bronisław (pr.)
Medwid Władysław
Michniowski Apolonjusz
Oleksów Leopold
Rosiek Władysław (pryw.)
Rzeszotnik Czesław
Sokołowski Piotr (pryw.)
Stasina Zbigniew
Stryja Tadeusz
Studzicki Bolesław
Surak Kazimierz
Szafir Aron
Szymański Kazimierz
Ślusarski Bolesław (pryw.)
Wójcicki Zenon
Wydrowski Franc. (pryw.)
Zalewski Władysław
Ziegler Józef
Żuchiewicz Jerzy
Żółkiewski Tadeusz
b) Gryglewicz Włodz. (wyst. 9/4)
d) Gretschel Zygmunt
Piasecki Władysław
Sojka Michał

Klasa V A (26).

a) Baran Stanisław
Bartoszewski Adam
Brattel Adolf
Dobrowolski Ludwik
Eck Marceli
Hlibowicki Eugenjusz
Jung Leopold
Kolarski Aleksander
Komornicki Szczepan
Kozłowski Adam
*Lewicki Kazimierz
Obertyński Edward
Ostrowski Kazimierz
*Przeździecki Stanisław
Rewucki Franciszek
Semkowicz Aleksander
Skurski Bolesław
*Strutyński Jerzy
*Thomas Erwin
*Węgierski Jerzy
*Wiesenberg Juljan
Zięcina Bogumił
Zwoliński Przemysław
b) Pilatowski Józef (wyst. 1/9)
Siciński Mieczysław (w. 1/2)
d) Rafiński Jerzy

Klasa V B (25).

a) *Bienstock Zacharjasz
Borowicz Janusz
Elefant Nachmi
Farion Marjan
Gryglaszewski Kazimierz
Klimpel Stanisław
Knybel Jerzy
Kozłowski Juljan
Müldner Wacław
Nawojski Marjan
Ohanowicz Stanisław
Pankiewicz Tadeusz
Rothstein Jakób
Schmer Juljan
Telmany Adam
Tilscher Alfred
Tomaszewski Kazimierz
Wąsowicz Stanisław
Weiss Jan
Winterfeld Samuel
b) Majewski Zygm. (wyst. 3/9)
Popadiuk Marjan (wyst. 3/9)
Turnau Feliks (wyst. 1/2)
d) Nagel Mieczysław
Przybyło Władysław

Klasa VI (61).

a) *Biliński Bronisław
Bobra Adam
Buk Józef (pryw.)
Chmiel Stefan (pryw.)

Długosz Marcin (pryw.)
Duhanik Aleksander
Dziekan Zygmunt
Fic Marjan
Filipiak Kazimierz (pryw.)
Furtak Adam
Gamski Mieczysław
Gilewicz Antoni
Gustaw Michał (pryw.)
Hałdys Mieczysław (pryw.)
Hawranek Zbigniew
Isalski Stanislaw
Jaśkiewicz Szczęsny
Katz Leon
Kowalski Karol
Kozień Bronisław
Kozioł Tadeusz
Kozioł Teofil (pryw.)
Kuberczyk Zbigniew
Lachowicz Zbigniew
Łuszczki Wojciech (pryw.)
*Majewski Witold
Mehr Leon
Ostrowski Tadeusz
Palus Leon (pryw.)
Peczenik Roman
*Popiel Artur
Romanowicz Roman
Rosenes Bernard
Seide Bronisław
Silberstein Witold
Siuta Tadeusz
Steckl Norbert
Sułkowski Andrzej
Szmyd Zdzisław
Ulberski Zbigniew
Urbański Zbigniew
Wolich Tadeusz
Wysoczański Roman
Ziemba Zygmunt

b) Niewiadomski Zdzisław (wyst. 31/1)
Pieniążek Zdzisław (w. 3/9)

d) Czaykowski Kazimierz
Felsztyński Roman
Groblicki Jerzy
Jędrzejowski Mieczysław
Kirchner Juljusz
Klekowski Franciszek (pryw.)
Krukowski Paweł (pryw.)
Kunach Bolesław
Kuźniewicz Aleksander
Małaczyński Tadeusz
Rosen Maksymiljan
Roszko Antoni
Skorniakow Wiktor
Sytnik Ludomir
Twardowski Zdzisław

Klasa VII (62).

a) Batorski Antoni (pryw.)
Bochdan Stanisław
Bratkowski Jerzy
Burker Władysław
Chlamtacz Antoni
Dachs Ignacy
*Driks Samuel
Fejkiel Stanisław
Frydrych Władysław
Gretschel Tadeusz
Grüss Albert
Gużkowski Witold
Hanf Karol (pryw.)
Hlibowicki Roman
Jendyk Michał
Kolarski Stanisław
Korfanty Kazimierz
Koźmiński Jerzy
Krukowski Józef (pryw.)
Krupa Andrzej (pryw.)
Kuntze Kazimierz
Laskowski Lesław
*Legowicz Jan
Madfes Karol
*Mahler Emil
Makuch Stanisław
Mameła Stanisław (pryw.)
Marek Stanisław (pryw.)
Maszkowski Rafał
*Mielański Wilhelm
Mudrak Kazimierz
Nieduszyński Bronisław

*Pola Tadeusz
Rubinger Stanisław
Ryło Jan (pryw.)
Semko Michał (pryw.)
Silberstein Marceli
Skibniewski Józef
Sługocki Tadeusz
Stein Bronisław
Steinhaus Markus
*Szeptycki Andrzej
Tarnawski Kazimierz
Teuerle Marjan
Twardowski Tadeusz
Twerdochleb Józef
Udała August

* Waldmann Maurycy
Wallner Józef
Ziemba Kazimierz
Zmarz Władysław (pryw.)

b) Baj Leopold (pr., wyst. 31/1)
Ferenc Tomasz (pr., w. 31/1)
Lichaczewski Adam (w. 13/9)
Lubiński Zygmunt (pryw.)
Maciąg Jakób (pr., w. 31/1)
Paluch Bronisław (wyst. 21/3)

d) Białogłowski Andrzej (pryw.)
Dreiseitel Ottokar
Skurski Mieczysław
Wokacz Zbigniew
Wróbel Kazimierz

Klasa VIII (38).

a) Antonów Roman
Babczyszyn Ludwik
Bedrijczuk Mieczysław
Bes Józef
Bobra Stanisław
Fejkiel Władysław
Frydrych Marjan
Gelbard Juljusz
Gulda Władysław
Haczewski Karol
Herman Bogusław
Jamrógiewicz Zbigniew
*Jaworski Marjan
Kobów Józef
Koszil Stanisław
Kowalski Marjan
*Kozioł Stanisław
Krzyczkowski Włodzimierz
Kuchar Mieczysław
*Kuchen Arnold
Kulawik Karol
Lepczak Jan
Leszkowicz Leon
Liebermann Józef
*Łaskawski Antoni
Łukasiewicz Artur
* Pastel Lewi
Pułczyński Tadeusz
*Rauchwerger Fryderyk
Riess Edward
Roth Eljasz
Sługocki Adam
Spingarn Zenon
Surak Leopold
Szmyd Tadeusz
Wielkoszewski Władysław
Wierciński Zbigniew
Załuczkowski Jan

IX. Informacje na rok szkolny 1929/30.

Wpisy na rok szkolny 1929/30 odbędą się w dniu 28 czerwca. Dodatkowy wpis wyjątkowo może być dokonany w dniach 30 i 31 sierpnia 1929.

Egzamina wstępne do kl. I i wyższych zostały przeprowadzone w dniu 27 czerwca 1929, dodatkowo zaś odbędą się dnia 2 września 1929.

Wykaz książek, jakie będą używane w roku szkolnym 1929/30, ogłoszony jest w westybulu Zakładu.

Nauka rozpocznie się z początkiem września 1929.

We Lwowie, dnia 28 czerwca 1929.